

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
No 2/2005

Tiedonjyvä

Mietitty opinto-ohjaus
säästää aikaa laitoksella

40. vuosikerta
Painos 5 000 kpl
Vastaava toimittaja
Anu Mustonen
puh. (014) 260 1054
anu.mustonen@adm.jyu.fi

Toimitussihteeri
Anitta Kananen
puh. (014) 260 1055
anitta.kananen@adm.jyu.fi

Kalenteritiedot
Eila Parkkari
puh. (014) 260 1044
eila.parkkari@adm.jyu.fi

Ilmoitusmyynti ja tilaukset
Kalevi Luoma
puh. (014) 260 1049
kalevi.luoma@adm.jyu.fi

Vuosikerta 25 euroa

Toimituksen postiosoite
Jyväskylän yliopisto/
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Käyntiosoite
Seminaarinkatu 15,
hallintorakennus, 4. kerros
Faksi (014) 260 1041

Graafinen suunnittelu
Anna Makkonen
Julkaisija
Jyväskylän yliopisto
Forssan Kirjapaino 2005
ISSN 0789-4805
Seuraava numero
ilmestyy 3.5.2005

Kannessa englannin opiskelijat **Nina Turunen** ja **Valtteri Länsimies**. He kertovat kokemuksiaan tuutoroinnista sivuilla 12–13.
Kannen kuva: Uuve Södor.

Sisältö

- 4–7 Lyhyet
- 8–13 Opintojen ohjaaminen – iloa ja itkua
- 14 Nuorempana ja nopeammin yliopistoon
- 16 Nicaragualta puuttuu teknologiataittoa
- 18 Kulttuuria entisöinnistä oopperaan
- 20 Päteviä opettajia kaivataan terveystietoon
- 22 Intuition is not enough for a father
- 23 Unelmaisän rakennusopas
- 24 Kolumni
- 25 Täällä Praha
- 26 Pakina
- 27 Keskustelua
- 28–30 Tiedonnälkään
- 31 Väitökset
- 32 Kalenteri
- 34 Mielipaikkani

sivu 14

Tulevilta ylioppilailta halutaan välivuodet pois. Yliopistot ottaisivat heidät yhä nuorempina ja nopeammin.

Paula Määttä
vararehtori

Johtamisen haasteet

Yliopisto käynnisti syksyllä 2002 johtamisen laatuhankkeen. Nyt on arvioinnin aika, sillä JOPLAA päättyi kesällä 2005. Johtamista haluttiin kehittää kaikilla tasoilla. Liian suurta palaa lähdettiin haukkaamaan, sillä ylimmän johdon eli hallituksen kouluttautuminen jäi satunnaiseksi. Eikä myöskään tiedekuntaneuvostojen tai johdokuntien työn systemaattiseen kehittämiseen edetty. Näiden tasojen suunnitteluryhmien työ sortui arkirutiinien paineisiin. Ehkä myös ihmettelyyn, mitä yliopiston kollegiaalisten elinten toiminnan kehittäminen laadukaan johtamisen kannalta tarkoittaa.

Vähitellen johtamisen laatuhanke keskittyi laitosjohdon arkityön tukemiseen. Tiedotustilaisuuksien ja teemaseminaarien rinnalle koottiin ryhmä laitosjohtajia ja yksikköjen esimiehiä, jotka sitoutuivat pitkäkestoiseen oman työnsä ja työyhteisönsä kehittämiseen. Kaikkiko kunnossa? -ohjelma tuottikin koko yliopiston johtamisen kannalta olennaisimmat tulokset ja rakenteelliset mallit. Johtajana jaksaminen ja henkilöstöjohtamisen paineista selviytyminen vaativat keskinäistä verkottumista, kokemusten vaihtoa ja työnohjauksen mahdollisuutta. Esimiehistä osa sitoutui JOPLAA:n tuella uusiin työtapojen ja -välineiden kehittämiseen.

JOPLAA:n perusvalmennus osui oikeaan aikaan, sillä syksyllä 2004 uusi palkkausjärjestelmä (UPJ) vyöryi

kampuksille ja tietoisuuteemme. Entisten johtajien rinnalle tarvittiin kymmeniä uusia esimiehiä arvioimaan kollegojen työn vaativuutta ja henkilökohtaista suoriutumista. Huolella suunniteltu perehdyttäminen arviointitehtäviin tarjosi ainakin pikakurssin henkilöstöjohtamisen herkimmille alueille. Ensimmäinen kierros on käyty ja tarkalla korvalla kuunnellen voi jo tunnistaa kohtaamisten kipupisteitä. Yliopiston eettinen toimikunta ja tasa-arvotoimikunta ovat toukokuussa mukana toteuttamassa UPJ-jälkipuintiseminaaria.

Entä JOPLAA:n jälkeen? Uudet johtajat lähtevät elokuussa tarpomaan samoja polkuja.

On kuitenkin muutakin kuin UPJ. Yliopiston tulee rakentaa kattavat laatujärjestelmät vuosikymmenen loppuun ja osin seuraavan alkuvuosiin mennessä. Ensimmäisenä on päätetty tarttua koulutukseen. Laitokset ovat nimenneet pedagogiset johtajansa ja opetuksen kehittämistiimit arvioimaan yksikkönsä opetuksen tavoitteita, toteutustapoja, ohjauk käytäntöjä ja palautejärjestelmiä. OPLAApro tukee näitä prosesseja. Laatutyö tarkoittaaakin ensivaiheessa tavoitteiden ja niistä johdettujen toimintatapojen systemaattisten dokumentointia. Aika näyttää, miten siitä edetään kohti kattavaa koulutuksen laadunvarmistusta.

Palkintoja ansioituneille

Jyväskylän yliopiston vuosijuhlasa 15.3. jaettiin tunnustusta eri aloilla ansioituneille yliopistoyhteisön jäsenille.

Opetuksen laatupalkinnon sai varhaiskasvatuksen laitos. Se on kehittänyt järjestelmällisesti opetuksen ja työelämän yhteyksiä. Laitos on myös ottanut tieto- ja viestintäteknikan kokonaisvaltaisesti käyttöön. Toimintakulttuurin kehittämisessä on ollut mukana koko laitosyhteisö. Myönteinen kehitys heijastuu erityisesti opiskelijoiden arkipäivässä.

Hyvästä väitöskirjasta palkittiin FT **Mikael Puurtinen**. Puurtisen ekologian ja ympäristönhoidon alan väitös käsittelee seksuaalisen lisääntymisen evoluutiota ja kaksineuvoisten eläinten paritumissysteemejä. Hän tutki vedessä elävän isolimakotilon lisääntymisbiologiaa.

Väitöskirjan viidestä osajulkaisusta kolme on julkaistu korkean tason kansainvälisissä tieteellisissä sarjoissa ja kaksi hyvissä kansainvälisissä tieteellisissä julkaisusarjoissa.

Mikael Puurtinen

Hyvä esimies -palkinto myönnettiin ympäristöjohtamisen professorille **Hanna-Leena Pesoselle**, joka johtaa taloustieteiden tiedekunnan TUKEVA-projektia.

Hanna-Leena Pesonen on sitoutunut ja innostava johtaja. Hän on kannustanut myös muita kehittämään oppiaineen sisältöä ja opetusmenetelmiä. Hän on tehokas toiminnan organisoija, joka keskittyy oleelliseen. Delegoidessaan hän osaa antaa vastuun ohella myös toimintavaltuudet.

Kulttuuripalkinnon sai YTK, toimittaja **Riitta Koikkalainen**. Hän on siltojen rakentaja erilaisten kampuksen kulttuuritoimijoiden välillä ja laajentanut verkostoa myös erityisryhmien suuntaan. Hänen ammattitaitoaan tarvittiin niin ylioppilaskunnan historian kuin tasa-arvotoimikunnan juhlaulkaisun "Koettu kampus" toimittamisessa ja taitossa.

Tieteellisen tiedon julkistamis-palkinto myönnettiin kehitysneuropsykologian professorille **Heikki Lyttiselle**. Hän on perehtynyt erityisesti psykofysiologiaan ja

Riitta Koikkalainen

Heikki Lytinen

tehnyt pioneerityötä kognitiivisten neurotieteiden aloilla. Hänen tutkimusaiheensa liittyvät mm. erilaisiin oppimisvaikeuksiin ja niiden syihin.

Lytinen on osallistunut aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja ollut osaltaan poistamassa lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksiin liitettyjä ennakkoluuloja.

Tutkimustensa pohjalta hän on kehittänyt tietoteknisiä menetelmiä, jotka innostavat lapsia harjoittelemaan. Näiden mukaan kehitetystä Ekapelistä on saatu lupavaa näyttöä lukemaan oppimisen ongelmien lieventämisestä.

Hanna-Leena Pesonen

Aino Sallinen jatkaa rehtorina

Puheviestinnän professori **Aino Sallinen** valittiin uudelleen Jyväskylän yliopiston rehtoriksi. Hän tuli ensimmäisen kerran rehtoriksi vuonna 1992 kesken kauden **Antti Tanskasen** seuraajaksi. Vararehtoriksi hänet oli valittu vuonna 1991.

Aino Sallinen on ollut rehtorina yhteensä 13 vuotta. Tulevan viiden vuoden kauden aikana hän ohittaa tähänastisen ikänestorin, **Aarni Penttilän** 14 vuoden kauden.

Ensimmäisenä vararehtorina jatkaa tieteellisen laskennan professori **Timo Tiihonen**. Hänet valittiin vararehtoriksi vuonna 2002 kesken kauden **Salme Näsin** seuraajaksi. Hän on vastannut erityisesti yliopiston kokonaisrahoituksen hallintajärjestelmän kehittämisestä.

Toinen vararehtori **Matti Leino** valittiin nyt ensimmäisen kerran rehtoritriikkaan. Fysiikan pro-

fessori Leino on työskennellyt 1990-luvun alusta lähtien erityisesti kokeellisen ydinfysiikan parissa. Fysiikan laitoksen varajohtajana ja johtajana on työskennellyt opetuksen kehittämiseksi.

Sallinen

Tiihonen

Leino

Anna-Maija Lämsä on Hyvä opettaja

Tiedekuntien opiskelijoiden ja ylioppilaskunnan raati valitsi vuoden 2005 Hyvä opettaja -palkinnon saajaksi henkilöstöjohtamisen ma. professori Anna-Maija Lämsän.

– Lämsä on asiantunteva tutkija, jonka osaaminen välittyy opetuksen. Hän saa opiskelijat innostumaan oppimisesta. Hänellä on kyky puukea vaikeatkin asiat helposti ymmärrettävään muotoon, palkin-

non perusteluissa todetaan.

Luennoitsijana Anna-Maija Lämsä on kannustava ja huomioon otettava. Hän saa kontaktin kuulijoihin.

– Haluan luoda keskustelemaan ja pohtivan ilmapiiriin. Oppiminen tapahtuu opettajan ja opiskelijoiden vuorovaikutuksessa, jossa molemmat ovat oppijoita. Olen vuosien saatossa varmasti oppinut opiskelijoilta enemmän kuin he minulta, palkittu opettaja vakuuttaa.

Ainejärjestö Pörssin mukaan opiskelijat kilpailevat keskenään saadakseen Lämsän opinnäytteen ohjaajaksi.

– Erityisesti opinnäytteiden ohjaaminen on ihanaa ja palkitsevaa. Ehkäpä tätä voisi nimittää myös välittämiseksi. Olen idealisti siinä mielessä, että joka kerran kun opiskelijan tulee tehdä essee, kir-

joitelma tai gradu, olen varma, että tulossa on ”vuosisadan” tutkielma tai paperi. En tiedä, miksi en koskaan menetä uskoani tässä asiassa, hän itsekin ihmettelee.

Oppilaidensa mukaan Lämsä ymmärtää opiskelijoiden arkea ja ajattelumaailmaa. Keskustelevuus ja välittömyys ovat tasapainossa itsenäiseen ajatteluun kannustamisen ja tilan antamisen kanssa.

Huumorintaju ja kyky huomata omat rajoituksensa ovat Anna-Maija Lämsän mielestä keskeisiä avuja tässä työssä. Hän arvostaa sitä, että opettajat haluavat kehittää pedagogisesti omia taitojaan ja ajatusmaailmaansa.

Hyväkään opettaja ei kuitenkaan yksin riitä.

– Ilman motivoituneita ja innostuneita opiskelijoita ei ole olemassa hyvää opettajaa.

Nurmi kunniatohtoriksi

Psykologian professori **Jari-Erik Nurmi** on promovoitu kunniatohtoriksi Örebron yliopistossa, jonka humanistis-yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan kanssa hän on ollut yhteistyössä jo pitkään.

Nurmi on tunnettu motivaatiostrategioiden tutkija.

Kunniatohtorin arvon saivat myös emeritusprofessori **Richard Rose** ja pääministeri **Göran Persson**.

Kauppalaisseuralta tukea tutkimukseen

Jyväskylän Kauppalaisseuran Säätiö on jakanut 182 800 euroa tutkimukseen Jyväskylän alueella. Yliopiston taloustieteiden tiedekunta sai 132 000 euroa ja yliopiston kielikeskus 5 000 euroa.

Vastaanottajina olivat myös Jyväskylän ammatti-korkeakoulu (7 000 e), kauppaooppilaitos (5000 e), kauppateknikot (1000 e) sekä ainejärjestö Pörssi (yht. 2000 e).

Kuudennen Eero Fredriksonin tunnustuspalkinnon sai emeritusprofessori **Pertti Kettunen**. Palkinnon arvo on 1700 euroa.

Kansanmusiikin riemua

Folkskandia-tapahtuma keräsi kuusikymmentä aktiivista kurssilaisista opiskelemaan pohjoismaisen kansanmusiikin saloja. Joukko koostui lähinnä musiikin laitoksen, OKL:n, JAMK:in musiikin koulutusohjelman ja Jyväskylän ammattiopiston

Konservatorion opiskelijoista ja opettajista. Kurssilaiset opettajineen pitivät myös konsertin illalla.

– Tosi antoisa päivä, viulunsoiton opettajaksi JAMK:issa opiskeleva **Eeva Rissanen** sekä musiikkikasvatusta yliopistolla opiskelevat

Veera Jämsä ja **Riikka Suni** kertoivat kurssipäivän annista.

– Näin lyhyessä ajassa ei mitään tietenkään ehdi oppia kunnolla, mutta tämän perusteella voi itse harjoitella lisää, Eeva Rissanen kertoi.

Päivien materiaali oli suunniteltu sopimaan musiikkikouluissa annettavaan perusasteen musiikin-opetukseen.

– Enimmäkseen opettajat antoivat ohjeita tyyliin, sointiin ja koristelutapoihin, mutta varsinkin Mauno Järvelä antoi myös vinkkejä, miten eri asioita kannattaa opettaa pienille soittajille, Riikka Suni pohitti kurssin pedagogista antia.

Opettajat ja illan vierailivat esiintyjät keskiviikkona 23.2. olivat Mauno Järvelä Kaustiselta, **Geir Egil Larsen**, **Maj Britt Larsen**, **Audrun Larsen** ja **Einar Olav Larsen** Norjasta sekä Grausem-yhtye Ruotsista. Folkskandia-kiertueen Jyväskylän tapahtuma oli Suomalaisen Musiikkikampanuksen, Kulttuuriantin ja Kaustisten kansanmusiikkiyhdistys ry:n yhteistyö.

Riikka Jakonen

ANITTA KANANEN

Konsertin kenraaliharjoituksessa sateli ohjeita suomeksi, ruotsiksi ja norjaksi. Korva tarkkana kuuntelemassa musiikkikasvatuksen opiskelija Mari Karppinen.

Oppiiko organisaatio?

Työ muuttuu, mutta miten muuttuu työntekijöitä kouluttava organisaatio? Tätä tutkitaan Koulutuksen tutkimuslaitoksen hankkeessa *Työn ja oppimisen yhteydet muutosvoimana*. Seitsemästä osahankkeesta koostuvaa isoa tutkimusta vetävät dosentti **Marja-Leena Stenström** ja tutkimusprofessori **Päivi Tynjälä**.

Tutkimuksessa selvitetään työelämän ja koulutusorganisaatioiden yhteistyön muotoja, merkitystä ja yhteistyön mukanaan tuomia muutoksia ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa. Esimerkiksi harjoittelu-, näyttö- ja oppimispaikkamenetelyjä tutkimalla projektissa selvitetään, millaisia oppimisympäristöjä työpaikat ovat opiskelijoille. Lisäksi selvitetään, osaavatko työnantajat hyödyntää harjoittelijoita ja näiden tuomaa uutta taitoa ja tietoa koko työyhteisön hyväksi.

Oppilaitosten osalta analysoidaan, kuinka yhteistyö työelämän kanssa on muuttanut niiden toimintaa. Tutkijoita kiinnostaa, missä määrin oppilaitoksista löytyy oppivan organisaation ominaisuuksia.

– Oppilaitokset kouluttavat ihmisiä nopeasti muuttavalle kentälle, ja meitä kiinnostaa kuinka niiden omat toimintatavat muuttuvat, Päivi Tynjälä kertoo.

Yhteistyöstä on esimerkiksi metallialalla hyviä kokemuksia. Oppimispaikkajärjestelmässä mukana olevat yritykset ovat todella sitoutuneet asiaan. Joillekin työpaikoille on hankittu harjoittelijoiden käyttöön uusia työvälineitä. Kouluille ne ovat liian kalliita, ja ilman yritysten sijoituksia harjoittelijat jäisivät ilman uusinta työkokemusta.

Videokoulutusta yhteistyönä

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat IT-Peda-verkoston koordinoimana suunnitelleet keväälle yhteisen videoteknologian opetuskäytön koulutuspaketin. Tähän asti jokainen korkeakoulu on tahollaan kehittänyt omaa koulutustaan. Valtakunnallisen yhteistyön avulla on mahdollista jakaa materiaaleja, resursseja ja asiantuntemusta. Tavoitteena on myös opettajien ja tukihenkilöstön verkostoituminen sekä yhteistyö yli organisaatorajojen.

Internet-pohjainen videoteknologia mahdollistaa opetuksen järjestämisen silloinkin, kun esimerkiksi etäisyydet, ajan- tai rahanpuute estävät perinteisen luokkaopetuksen. Sen avulla voidaan mm. tarjota joustavia etäopiskelumahdollisuuksia, parantaa ulkomaalaisten asiantuntijaluennoitsijoiden saatavuutta sekä säästää matkakustannuksia.

Maalis-huhtikuulle ajoittuva koulutuspaketti koostuu oppilaitosten omasta sisäisestä koulutuk-

sesta, IT-Pedan järjestämistä asiantuntijaluennoista sekä osallistujien välisestä pienryhmäharjoittelusta. Videoneuvotteluna ja verkkovideotallenteena välitettävät yhteiset asiantuntijaluennot ovat kaikille asiasta kiinnostuneille avoimia ja maksuttomia.

Jyväskylän yliopistossa koulutus toteutetaan virtuaaliyliopistohankkeen kurssina. Siinä tutustutaan videoneuvottelun mahdollisuuksiin opetuskäytössä.

Heta Kero

Suunniteltu ohjaus säästää aikaa

Opintojen ohjaaminen – iloa ja

TEKSTI Sakari Saukkonen

KUVAT Uuve Södör

Jotta yliopisto-opiskelu onnistuisi, opiskelija oppisi akateemisia taitoja ja valmistuisi säällisessä ajassa, opintoja on enemmän tai vähemmän ohjattava. Osa ei juuri ohjausta tarvitse, useimmat pärjäävät yleisinformaatiolla ja opinto-oppaiden lukemisella, mutta joillekin on syytä antaa tehostetusti henkilökohtaista ohjausta.

Toisaalta se, joka on selvinnyt opintojensa läpi pelkän oppaan ja kavereilta saadun tuen avulla, saattaa valmistumisen hämmöittäessä etsiä urasuunnittelupalveluihin pohtimaan yhdessä uraohjaajan kanssa työllistymisen kiemuroita. Oleellista olisi tunnistaa opiskelijan opintopolun eri vaiheissa muuttuvat ohjaustarpeet.

Ei hyysäämistä tai paapomista

Ohjaaminen ei ole opiskelijan hyysäämistä ja pilalle paapomista. Akateemisen itsenäisyyden ja itsellisen selviämisen eetoksen nimissä ohjaus saatetaan tulkita vain jo syntyneitä ongelmia ratkovaksi tai vain erityisen onnettomille ja kykenemättömille tarkoitetuksi.

Näin ei toki asia ole. Ohjaus voidaan nähdä toimenpiteiden, prosessien ja vuorovaikutustilanteiden koosteenä, jonka myötä itse kukin sopivasti saa tarvittsaansa tu-

itkua

Fysiikan opiskelijat Sami Malola (vas.) Tomi Paananen ja Juha-Pekka Nikkarila saavat laskutehtäviin vinkkejä lehtori Juha Merikoskelta (toinen vas.)

Hops tulee, onko verkko-hops valmis?

Opiskelijoiden henkilökohtaiset opintosuunnitelmat eli hopsit tulevat pakollisiksi kaikille opiskelijoille ensi syksystä alkaen. Niitä varten on kehitetty sähköinen versio, verkko-hops eli e-hops. Se on Korppi-järjestelmän yhteyteen toteutettu sovellus, jolla opiskelija voi laatia opintosuunnitelmansa.

Sovelluksen avulla ohjaaja voi kommentoida suunnitelmaa ja hyväksyä sen.

– Verkko-hopssovelluksella voidaan hallita satojen opiskelijoiden ohjausprosesseja, kun se saadaan viimeisteltyä. Se helpottaa ja tehostaa ohjaajien työtä, virtuaaliyliopiston koordinaattori **Antti Auer** selvittää.

– Se ei kuitenkaan korvaa kasvokkain tapahtuvaa ohjausta, vaan täydentää sitä, hän lisää.

Korpissa verkko-hops on viimeistelyvaiheessa. Sen käyttöönottokoulutus aloitetaan tämän kevään aikana.

Pilottivaiheen kokemukset ovat Antti Auerin mukaan lupaavia.

– Sovellus antaa mahdollisuuden erilaisiin ohjauksen malleihin ja hopsien käyttötapoihin tutkinnon suorittamisen aikataulutuksesta ammatilliseen suunnitteluun ja oppimisen arviointiin.

Lehtori **Jukka-Pekka Santanen** tietotekniikan laitokselta on kokeillut jonkin verran sähköisen hopsin käyttöä ohjauksessa. Hänen mukaansa järjestelmä kaipaa vielä hiomista ennen sen laajaa käyttöönottoa.

Järjestelmästä puuttuu vielä mahdollisuus päästää käsittelemään runsaslukuista opiskelijajoukkoa kokonaisuutena.

Hyvänä puolena hän näkee sen, että opintosuunnitelman teko pakottaa opiskelijat suunnitelmallisuuteen.

– Opiskelija joutuu ajattelemaan, mitä haluaa tutkintoonsa liittää ja missä aikataulussa.

kea valintoihin, päätöksiin ja tulevaisuutta koskeviin ratkaisuihin.

Ohjaus ei välttämättä tapahdu kasvokkain. Jo nyt suuri osa tiedotuksesta välitetään painettujen oppaiden ja internetin kautta. Jatkossa itsepalveluperustainen tiedotus ja neuvonta lisääntyvät edelleen. Kun rutiinit siirretään verkkoon, vapautuu aikaa todella tärkeiden asioiden pohdintaan henkilökohtaisessa kontaktissa.

Opintojen ohjaus ei ole myöskään terapiaa tai manipulointia. Siinä ei yritetä parantaa ketään eikä saada ketään ajattelemaan ohjaajan tavoin. Tukea, ajatuksia ja ratkaisujen perusteita voi valottaa, mutta kukin tekee ratkaisunsa itse.

Monelta luukulta

Opintojen ohjaamisessa on tapana erottaa toisistaan tiedotus, neuvonta ja ohjaus. Näitä kaikkia tarjotaan keskitetysti ja hajautetusti. Opiskelijapalvelut huolehtii yleistiedotuksesta ja -neuvonnasta. Opintohallintoon ja opintososiaalisiin kysymyksiin liittyvät asiat on myös keskitetty sinne, mutta esimerkiksi vaihto-opiskeluasioissa kansainvälisten palvelujen yksikkö on oikea osoite.

Laitoksilla keskitytään opiskeluprosessin ohjaamiseen ja oppiaineiden sisältöön liittyviin asioihin. Toisaalta niiden kanslioille ovat tuttuja mitä moninaisimmat kysymykset, joista osa ei juuri kosketa itse oppiaineen sisältöä.

Laitoksilla on erilaisia tapoja toimia. Joissakin käytetään opettajatuutorointia, monissa ei. Usein amanuensi on ”kaikkien alojen asiantuntija” tai ainakin hänen oletetaan olevan.

Kirjastossa, kielikeskuksessa ja muissa opiskelun tukipalveluissa on erityisosaamista. Suhteellisen kiistan havainto on se, että yliopiston opinto-ohjauksen kokonaisuus on varsin jäsentymätön niin opiskelijoille kuin henkilöstöllekin.

Rehtorin asettama opinto-ohjauksen koordinaatio-ryhmä on aloittanut toimintansa toukokuussa 2003 ja sen toimikausi jatkuu kesäkuun 2006 loppuun. Sen teh-

Fysiikan opiskelijat Risto Hautala (vas.) ja Pertti Mäkinen tekevät harjoitustöitä fysiikan laitoksella opiskelijoiden työtillassa.

Itsenäiset ja vahvat aineet sekä tiedekunnat ovat avainasemassa ohjausta kehitettäessä. Niillä on kokemusta sekä tietoa siitä, kuinka opiskeluprosessit etenevät.

tävänä on arvioida, tutkia, koordinoita ja kehittää opinto-ohjaustamme ja opinto-ohjausjärjestelmäämme.

Kokonaisuutta koordinoidaan

Tämä monialainen ryhmä tukee tutkivaa kehittämistyötä, pitää yllä ohjausta koskevaa keskustelua, luo yhteyksiä ohjauksen toimijoihin niin yliopiston sisällä kuin sen ulkopuolellakin sekä järjestää yhdessä OPLAApron kanssa tiedotus- ja koulutustilaisuuksia.

Monialaisuus on yliopistomme vahvuus, mutta myös sen ongelma. Itsenäiset ja vahvat aineet sekä tiedekunnat ovat avainasemassa ohjausta kehitettäessä. Niillä on ensikäden kokemustietoa opiskelijoistaan sekä siitä, kuinka opiskeluprosessit etenevät.

Vaarana on kadottaa kokonaiskuva opiskelijan opintopolusta. Se ei muodostu vain oman oppiaineen opiskelusta tai edes tietyistä akateemisesta tutkinnoista. Opiske-

lijan elämäkokonaisuus on laajempi.

Tätä laajempaa perspektiiviä rakennamme ohjauksen kehittämishankkeessa yhteistyössä eri yksiköiden kanssa. Näin ohjaus kohdentuu jatkossa entistä paremmin. Ohjausjärjestelmä ja tiedonkulku selkiintyvät, jolloin sekä opiskelijat että henkilöstö hyötyvät. Opiskelija näkee sen opiskelun mielekkyyden lisääntymisenä ja henkilöstö ohjauksen kuormittavuuden vähentymisenä.

Niinpä, jos henkilökohtainen opintosuunnitelma eli hops tuntuu etukäteen taakalta, on perusteltua kääntyä ohjauksen kehittämishankkeen puoleen. Mietitään yhdessä, millaisia mahdollisuuksia ohjausprosessien kevenemiseen ja järkipäristämiseen hops tarjoaa.

Voi kuulostaa uskomattomalta, mutta totta se on. Kun tekee aluksi vähän enemmän, pääsee lopussa helpomalla.

Kirjoittaja on ohjauksen koordinaatiotyöryhmän suunnittelija.

Aloittavaa autetaan

Tuutorointi taluttaa yliopistoon

TEKSTI Anitta Kananen

KUVA Uuve Södör

Englannin kielen ensimmäisen vuoden opiskelijat kokoontuvat kerran kuussa tuutorointiin parin tunnin sessioon. Joku aiheen opettajista vetää keskustelua ennalta sovitusta temasta. Mukana voi olla myös kutsuttu vieras, vaikkapa työelämästä. Opiskelijat kyselevät ja keskustelevat sekä kirjaavat lopuksi kokemuksiaan.

Englannin kielen oppiaine on ollut uranuurtaja opettajatuutoroinnin kehittämisessä. Toiminta aloitettiin syksyllä 2000. Uudet opiskelijat kokoontuvat noin kymmenen hengen ryhmissä. Tapaamisten teemat voivat kosketella esimerkiksi ammattikuvaa tai oman kielitaidon kehittymistä.

– Ensimmäisiksi me opettajat koulutimme itsemme tähän, kielten laitoksen johtaja **Tuula Hirvonen** kertoo. Tehokkaan koulutuksen veti nyttemmin jo emeritaprofessori **Liisa Lautamatti**.

Alku vei aikaa, mutta nyt ohjaus pyörii sutjakkaasti ja säästää työtä toisaalla. Esimerkiksi amanuenssiin ei tarvitse enää vastailla jokaisen opiskelijan kysymyksiin erikseen.

Amanuenssien ei tarvitse enää vastaila jokaisen opiskelijan kysymyksiin erikseen. Epäselvät asiat käsitellään ryhmissä yhteisesti.

Laura Möttö (vas.) ja Heli Lehtivuori ovat saaneet fysiikan laitoksen ”lentävän lähdön” aikana hyvän kokonaiskuvan laitoksella tehtävästä tutkimuksesta.

Epäselvät asiat käsitellään ryhmissä yhteisesti.

Yksi keskeinen tavoite on rakentaa teemojen pohjalta vähitellen ensimmäisen vuoden aikana opiskelijoiden henkilökohtaisia opintosuunnitelmia, hopseja.

– Pala palalta niiden kokoaminen sujuu juohevasti. Jos yksin ja yhtäkkiä joutuisi sitä tekemään, niin ihan pihalla olisi, professori **Paula Kalaja** huomauttaa.

Ruohonjuuritason asioita

Opiskelijat **Nina Turunen** ja **Valtteri Länsimies** keuhavat tuutorointia yhteen ääneen.

– Se auttoi ihan kaikkeen. Eihän sitä alussa tiennyt yhtään mitään tästä koko yliopistosta. Ryhmissä käytiin läpi asioita ruohonjuuritasolla, vaikka yliopistossa käytettäviä käsitteitä, Valtteri Länsimies muistelee.

– Tehtiin esimerkiksi ”työlasti”, eli koottiin kokonaisuudeksi kurssit ja esseet, jotka meidän piti eka vuoden aikana suorittaa, Nina Turunen lisää.

Englannin opiskelijoista on jo usean vuoden ajan vallittu osa suoraan ”opelinjalle”. Nina Turunen on yksi heistä. Valtteri Länsimiehen tuleva ammattikuva ei ole ihan yhtä selkeä. Hän rakentaa aineyhdistelmänsä niin, että suunta on yritysten kansainvälisiin tehtäviin. Valtteri kertoo hyötynensä erityisesti vinkeistä sivuainevalinnoiksi.

Työskentely pienryhmissä on hitsannut porukkaa tiiviisti yhteen. Opiskelijat tutustuvat niissä toisiinsa ja laitoksen opettajiin. Ohjaus jatkuu henkilökohtaisilla tapaamisilla ensimmäisen vuoden jälkeenkin.

Vauhdilla lentoon

Fysiikan laitokselle tulevat opiskelijat nostetaan siivilleen ”lentävällä lähdöllä”. Alun perin perehdyttämiskurssina vuonna 2001 aloitettu tehostettu eka-vuotisten ohjaus on nyt levitetty koko vuodelle.

– Olemme käytännössä luoneet kokonaan uudenlaisen opiskelukulttuurin, lehtori **Juha Merikoski** kuvailee. Aiemmin fysiikan opiskelu oli yksinäistä puurtamista. Yhteistyötä laskutehtävien tekemisessä ei aina pidetty edes suotavana. Nyt laitoksen aula ja opiskelijoiden työtilaksi varattu huone täyttyy keskustellevista opiskelijaryhmistä, jotka laskevat yhdessä tehtäviään.

Keskustelukulttuuri muuttunut

Ekavuotiset kannustetaan yhteistyöhön ohjattujen laskuharjoitusten kautta. Työtilassa vierailevat päivittäin kurssien assistentit, joilta saa apua tehtäviin. Myös keskustelukulttuuri on muuttunut ”lentävän lähdön” myötä. Opiskelijat tutustutetaan jyväsyläläisen fysiikan osa-alueisiin ja tutkimusprojekteihin. Samalla myös opettajat tulevat tutuksi.

– Aiemmin opettajaa tuskin uskallettiin edes sinutella. Nyt nuoremmatkin tulevat muitta mutkitta kyselemään, Merikoski kuvailee.

Lentävä lähtö on opettajien mielestä lisännyt opiskelijoiden määrätietoisuutta. Ammatillisista vaihtoehdoista kerrotaan ja työelämään jo sijoittuneet käyvät esittelemässä työkenttäänsä. Opiskelijat ovat heränneet huomaamaan, kuinka monipuoliset sijoittumismahdollisuudet fysiikasta valmistuneilla on.

Nuorempana ja nopeammin

Ylioppilaskokeita ja yliopistojen sisäänpääsykriteereitä muokkaamalla nopeutetaan yliopistouran alkua

Ylioppilaskokeita ja yliopistojen sisäänpääsykriteereitä muokkaamalla nopeutetaan uusien ylioppilaiden yliopistouran alkua.

Suomen yliopistot ovat sitoutuneet opetusministeriön tulossopimukseen, jonka yhtenä tavoitteena on, että vuoteen 2006 mennessä uusista opiskelijoista puolet on saman vuoden ylioppilaita. Toimenpiteellä pyritään vähentämään välivuosisia ja lyhentämään opiskeluaikoja.

Jyväskylän yliopistossa 50 prosentin osuutta tavoitellaan muuttamalla valintamenettelyjä mahdollisimman tasa-arvoisiksi. Taustaopinnot eivät olisi jatkossa kovin oleellisia.

– Pyritään siihen, että uusilla ylioppilailla on tasapuolinen mahdollisuus onnistua valinnassa, Jyväskylän yliopiston opintohallintopäällikkö **Tuula Maijanen** kertoo.

Uusien ylioppilaiden sisäänpääsymahdollisuuksiin kiinnitettiin pääsykokeissa huomiota jo viime kesänä. Syksyllä aloittaneista 36 prosenttia oli uusia ylioppilaita, edellisenä vuonna vastaava luku oli 27 prosenttia. Mitään kiintiöitä näille ei ole asetettu tiedekunnittain tai oppiaineittain.

Välivuosi tuhlaa aikaa?

Jyväskylän ylioppilaskunnan koulutuspoliittisen sihteerin **Antti Vesalan** mukaan uusien ylioppilaiden määrän kasvu on yliopiston kannalta positiivista.

– Opiskelija-aines samankaltaistuu ja eriytyneet ohjatarpeet saattavat vähentyä, Vesala huomauttaa.

JYY ei yhdy välivuosien paheksujien mielipiteisiin.

ANITTA KANANEN

Lukioiden "vanhat" juhlivat perinteisesti Hipposhallilla. Ensi keväänä he suorittavat uusimuotoisen ylioppilastutkinnon.

Nämäkin Norssin abit halutaan suoraan syksyllä yliopistoihin.

– Jos väli vuoden aikana tehdään mitä tahansa muuta kuin maataan kotona, se tuskin voi olla haitallinen. Yliopistossa pitää olla kaiken ikäisiä opiskelijoita, kaikenlainen elämäkokemus rikastuttaa tätä yhteisöä, Vesala pohtii.

Suoraan lukiosta yliopistoon hyppääminen ei Tuula Maijasen näkemyksen mukaan vaikuta opiskelumenes-tykseen.

– Yliopiston kannalta ikää oleellisempaa on, että opiskelijoiden motivaatio säilyy, he ovat tyytyväisiä koulutukseensa ja työllistyvät, Maijanen sanoo.

Antti Vesala uskoo, ettei opiskelijavalintojen nuorennusleikkaus tule näkymään kampusalueen arjessa.

– Fuksithan näyttävät joka vuosi nuoremmilta muutenkin, Vesala virnistää.

Ainereaali alkaa jo ensi vuonna

Keväällä 2006 perinteinen yleisreaali muuttuu ainereaaliksi, jossa abiturientit keskittyvät kirjoittamaan yhtä tai useampaa ainetta sen mukaan, mistä he ovat kiinnostuneita.

Lukiossa on jo mahdollisuus keskittää osaamistaan vaikka vain yhteen aineeseen. Nyt odotetaan yliopistolta selkeää kantaa siihen, kuinka painava merkitys reaalien arvosanalla on yliopiston ovien avautumisessa.

Jyväskylän normaalikoulun lukionrehtori **Heikki Parkkatti** harmittelee, etteivät yliopistot eivät reagoineet tulviin muutoksiin tarpeeksi nopeasti.

– Yhtään virallista kommenttia ei ole annettu siitä, miten ainereaali opiskelijavalintoihin vaikuttaa, vaikka ky-

seessä on suurin muutos koko ylioppilaskokeen historiassa, Parkkatti huomauttaa.

Tuula Maijasen mukaan ainereaalin vaikutuksia ei ole vielä tiedekunnissa tarkasti pohdittu, sillä vuoden 2006 opiskelijavalintoja ryhdytään valmistelemaan vasta kesän 2005 valintojen jälkeen.

– Aika näyttää, mitä se tuo tullessaan. Valinta suunnitellaan aina edellisen vuoden kokemusten kautta, Maijanen sanoo.

Yliopistojen kantaa odotetaan

Lukioasteen näkökulmasta yliopistojen vaihtoisuus on huono asia, sillä epävarmuus ahdistaa ylioppilaskokelaita ja haastaa lukion opinto-ohjauksen.

– Yliopistojen tulisi sanoa selkeästi julki, mitä halutaan. Tällä hetkellä oppilaat pohtivat, kuinka monta ainetta heidän kannattaa tulevana keväänä kirjoittaa. Helpottaisi, jos yliopistojen vaatimuksista olisi tarkempaa tietoa, Parkkatti sanoo.

Hyvän lukiomenestyksen tai ainereaalissa onnistumisen kautta suoraan yliopistoon pääsillä näyttää olevan myös nurja puolensa. Tuula Maijanen tuo esiin mahdollisen motivaation puutteen, kun opiskelupaikka lohkeaa ”liian helpolla”.

– Aloilla, joihin jo nyt pääsee suoraan ylioppilaskokeiden perusteella, on huomattu, että liian helppo sisään-pääsy laskee tutkinnon arvostusta. Jos opiskelija ei ole käynyt läpi rankkaa hakuprosessia, hän ei ole välttämättä sitoutunut koulutusalaansa, ja opiskelumotivaatio saattaa kärsiä, Maijanen huomauttaa.

Nicaragualta puuttuu teknologiataittoa

Maan ensimmäinen tiedepuisto innostaa käyttämään tietokoneita

– Nicaragualainen yhteiskunta ei voi kehittyä, jos nicaragualaiset eivät kykene käyttämään uutta teknologiaa. Sen takia maa jää jälkeen kehityksestä tuotannollisesti ja teknologisesti.

Näin totesi Nicaraguan ensimmäisen tiedepuiston toiminnanjohtaja **Eduardo Lopez**. Kesällä Pohjois-Nicaraguaan Esteliin avataan tiedepuisto, jonka tavoitteena on kaventaa teollisuusmaiden ja kehitysmaiden välistä teknologiakuilua sekä saada nicaragualaiset kiinnostumaan uudesta teknologiasta. Nicaragua on Väli-Amerikan toiseksi köyhin maa.

Tarjontaa nuorille

Puistossa kävijöistä suurin osa tulee olemaan koululaisia ja opiskelijoita, jotka eivät ole ikinä koskeneetkaan tietokoneeseen. Tiedepuiston yhteydessä toimiikin Nicaraguan ammattikasvatushallituksen ylläpitämä tietokonekoulu.

Tarvetta on paljon nuorille suunnattuun tietokonekoulutukseen, sillä väestöstä alle 30-vuotiaita on 75 prosenttia. Kuitenkin esimerkiksi Estelissä on 20 000 eri tason opiskelijaa. Tietokoneen kysyntä opiskelun ja tiedonhankinnan apuvälineenä kasvaa. Toistaiseksi internetiin pääsy on etuoikeus.

Pehmeät arvot mukana

Tiedepuisto ei kuitenkaan keskity vain kovaan huipputeknologiaan.

– Mielestämme on hyvä tuoda puistossa esille pehmeitä, inhimillisen elämän arvoja, kertoo tiedepuiston kehityspäällikkö **Ingrid Soza**.

Tiedepuisto tuo köyhyyden ongelmia esille kahden kulttuurin perheen avulla. Toinen perhe pärjää elämässään hyvin, sillä he uskovat, että omalla yrittämisellä voi parantaa elinolojaan. Toinen on sitä mieltä, ettei oman elämän kulkuun voi vaikuttaa.

– Köyhyyttä on erityisesti maaseutuyhteisöissä. Ssen syitä voidaan etsiä monista asioista, kuten tavoista, uskomuksista ja fatalismista, kohteen suunnitellut Ingrid Soza kertoo.

– Kaikki nicaragualaiset eivät itsekään tiedä, että heidän maassaan monet elävät äärimäisessä köyhyydessä eli alle dollarilla päivässä. Nicaragualainen ei toista nicaragualaista helposti auta. Oletetaan, että apu tulee jostain maan ulkopuolelta.

Ulkopuolisella tuella

Tiedepuisto syntyi Kansainvälisen solidaarisuussäätiön teknologiaprojektin tuloksena. Säätiö on tähän mennessä investoinut puistoon 600 000 euroa. Sillä on paikallisia yhteistyökumppaneita, kuten Nicaraguan opetusministeriö.

Puiston vuotuinen kävijätavoite on 30 000 vierasta. Pääsymaksua ei aiota periä, jotta jokaisella kiinnostuneella olisi mahdollisuus käydä tiedepuistossa varallisuudesta riippumatta.

Tiedepuiston opas Franklin Talavera toivoo, että puisto herättäisi kävijöiden tiedonjanon.

Kehitysyhteistyön kysymykset tutuksi

Kehitysmajaajournalismin kurssi on journalistiikan pääaineopiskelijoille valinnaiskurssi, joka toteutetaan yhteistyössä ulkoministeriön kanssa. Kurssilla perehdytään kehitysmajakysymysten näkyvyyteen ja käsittelyyn tiedotusvälineissä sekä kehitysyhteistyön toimijoihin.

Kurssi järjestettiin viime vuonna viidettä kertaa. Opintomatka suuntautui Nicaraguahan, joka on yksi Suomen pitkäaikaisista kehitysyhteiskumppaneista. Aiempi vuosina matka on tehty Saharan alapuoliseen Afrikkaan.

Nicaraguassa kurssilaiset tutustuivat Suomen tukemiin ohjelmiin ja hankkeisiin, jotka keskittyvät muun

muassa paikallishallinnon, maaseudun ja terveydenhuollon kehittämiseen sekä kansalaisjärjestöihin.

Ennen matkaa kurssilaiset tuottivat opetuskäyttöön soveltuvaa materiaalia kehitysmajaista ulkoministeriön internetsivuille. Syksyn aikana perehdyttiin kehitysmaiden ongelmiin vierailijaluennoitsijoiden johdolla. Tietoa jakoivat muun muassa ulkoministeriö, YK:n väestöraho UNFPA ja kehitysohjelma UNDP, Maailman elintarvikeohjelma WFP sekä kansalaisjärjestöt kuten Kansainvälinen solidaarisuussäätiö, Plan ja Reilun kaupan yhdistys.

| TEKSTI Anitta Kananen

Kulttuuritoimikunta ei ole yhden asian liike

Entisöinnistä oopperaan

Yliopiston kulttuuritoimikunta haluaa edistää henkilökunnan hyvinvointia tarjoamalla heille taide-elämyksiä ja innostamalla henkilökohtaisen kokemisen ja tekemisen kautta luovaan kulttuuritoimintaan. Toimikunnan puheenjohtaja **Hannu Jalkanen** uskoo asiaansa ja jaksaa perustella työn merkitystä talousmittareihin taipumattomilla kriteereillä.

– Hyvä työympäristö tarjoaa myös kulttuurivirikkeitä. Ne ovat rekrytointivaltti, Jalkanen perustelee.

– Kulttuuri kuuluu kampanjalle.

Yliopiston rikasta perintöä välittävät edelleen kampusoppaat, joiden koulutusta toimikunta on aikoinaan ollut sysäämässä käyntiin. Oppaiden koulutuksesta ja opasväilyksestä vastaa museon intendentti **Pirjo Vuorinen**.

Kulttuuritoimikunta haluaa osaltaan jatkaa jo seminaarin ajoilta peräisin olevia taide ja harrastusperinteitä. Sillä on oma pienehkö budjetti ja puolipäiväisenä kulttuurisihteeri **Asta Ruodemäki**. Jalkanen myöntää, että toimikunnan resurssit ovat rajalliset, mutta ”kulttuuri kertaa siihen laitetun rahan”.

Jyväskylän erikoisuus

Yliopiston kulttuuritoimikunta on ainoa laatuaan maan yliopistoissa. Muutamissa toimii virkistystoimikunta tai henkilöstösihteeri, jolla on samansuuntaisia tehtäviä. Jyväskylässä toimikunnalla on laaja-alainen ote kulttuuriin. Toimikunta tekee mm. taidehankintoja, järjestää näyttelyitä, kulttuurimatkoja ja -kursseja, osallistuu kulttuurikeskusteluihin ja ylläpitää esiintyjäpankkia.

Toimikunta haluaa olla innostamassa ja kannustamassa myös omia kulttuuriprojektejaan tekeviä työntekijöitä ja opiskelijoista.

Puheenjohtaja Hannu Jalkanen haluaa olla jatkamassa jo seminaarin ajoilla syntyneitä taide ja harrastusperinteitä.

UUVE SÖDOR

– Ei tuputeta vaan tarjotaan mahdollisuus, Jalkanen perustelee. Tarpeet tuntuvat olevan noin kolminkertaiset toimikunnan taloudellisiin mahdollisuuksiin nähden. Mukana on runsaasti omatoimisia produktioita, musiikkia, tanssia ja myös näyttelyitä.

Esimerkkeinä Hannu Jalkanen mainitsee taloustieteen professorin **Tuomo Takalan** taidenäyttelyn, atk-keskuksen pääsuunnittelijan **Markku Könkkölän** valokuva- ja musiikin laitoksen orkesterit ja yhtyeet. Toimikunta on voinut edistää tällaisten hankkeiden toteuttamista ja esille pääsyä.

Tarjontaa myös ”taviksille”

Kaikki meistä eivät itse maalaa, laula tai näyttele. Tämä suuri enemmistö on myös toimikunnan jäsenten sydäntä lähellä. Teatteri- ja konserttimatkoja järjestetään eri puolille Suomea, henkilökunnalle on neuvoteltu alennus kaupunginteatteriin, ja kaupunginorkesterin konserttiin pääsee sponsoroituun hintaan.

Missiona on monipuolisuus, esimerkiksi suosittu huonekalujen entisöintikurssi on pyörinyt jo vuosikymmenen ajan. Ja elokuvaan Ilokiven katsomoon pääsee silloin tällöin toimikunnan tuella edullisesti. Toiminnassa pyritään ottamaan huomioon myös perheet.

Jyväskylän yliopistosäätiö ja yliopisto palkitsevat vuosittain kulttuurin alueella kunnostautuneen jäsenenä, ja perusteita palkinnon saajaksi kysytään toimikunnalta. Vuonna 2004 kulttuuripalkinnon pokkasi mieskuoro **Semmarit**. Maaliskuun vuosijuhlassa on taas uuden kulttuuripersoonan vuoro saada tunnustus.

Huonekalujen entisöintikurssilla tehdään vanhasta uutta. Juha (kuva ylh.) ja Päivi Kivelän (kuva alla) kirpputorilöydöt pääsevät pian kodin paraatipaikoille.

KUVAT: ASTA RUODEMÄKI

Kulttuurifaktaa

Kulttuuritoimikunnan nimittää määrääjäksi yliopiston rehtori. Toimikunnassa on yhteensä 14 jäsentä, henkilökunnan lisäksi myös opiskelijoiden edustaja. Toimikunta on perustettu 1990-luvun alussa. Sillä on noin 30 000 euron vuosibudjetti.

Tulevia tapahtumia

- Henkilökunnan virkistätymismatka Laukaan Vuonteen kylälle Kukan päivänä 13.5.2005.

Ilmoittautumiset:

Asta Ruodemäki puh. (014) 260 1016

- Kulttuurimatka taidekeskus Salmelaan 9.6.2005 yhteistyössä JYKYS ry:n kanssa. Ilmoittautumiset: Pirjo Heikkinen puh. (014) 260 1030.

Suunnitteilla on Viron kiertomatka 27.–29.5.2005 sekä elokuinen matka Tampereen teatterikesään.

www.jyu.fi/kulttuuritoimikunta

TEKSTI Anitta Kananen

KUVA Tarja Vänskä-Kauhanen

Terveystieto muuttui itsenäiseksi kouluaineeksi

Päteviä opettajia kaivataan

Terveystieto on ollut nyt ensimmäistä lukuvuottaan itsenäinen oppiaine peruskoulussa. Lukiossa terveystiedon oppiaineasema vahvistui myös merkittävästi. Kevästä 2007 lähtien terveystiedon voi kirjoittaa ainereaalikokeen ylioppilaskirjoituksissa.

Koulujen opetussuunnitelmia on uudistettu. Sisällöllisesti kehittyvään terveystietoon kaivataan jo nyt pätevää opettajakuntaa. Viimeistään vuodesta 2010 lähtien sillä täytyy olla aineenopettajakelpoisuus.

Terveystieteiden laitoksella on koulutusta järjestetty opetusministeriön rahoittaman mittavan kehittämissankkeen turvin. Se on työllistänyt 4–5 opettajaa. Terveystiedon aineenopettajakelpoisuuden saadakseen tulevien opettajien on suoritettava 35 opintoviikon sivuaineopinnot.

– Koulutukseen valitaan vuosittain noin 60 opiskelijaa, mutta tulijoita olisi paljon enemmän. Tähän asti olemme voineet ottaa mukaan vain liikunnan opettajiksi opiskelevia ja terveystietoa pääaineena lukevia. Lisäksi opetusta on järjestetty myös avoimessa yliopistossa, professori **Lasse Kannas** kertoo.

Hän on huolissaan kehittämishankkeen tulevaisuudesta.

– Määräaikaisina hankkeina jatkettavasta toiminnasta on päästävä eroon ja opettajakoulutus on saatava pysyväksi, koska terveystiedon opetus on koulujen pysyvä tehtävä. Lisäksi tarvitaan pitkäjänteistä kansallista koordinaatiota eri yliopistojen kesken, hän linjaa. Opettajia

siirtyy tulevina vuosina runsaasti eläkkeelle. Uusien koulutus ja jo ammatissa toimivien täydennyskoulutus tarjoavat terveystieteiden laitokselle kovaa työskarkaa.

Sisältö monipuolistuu

Uuden itsenäisen terveystiedon sisältö on myös uudistumassa. Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine, tutkimusmatka terveyden ja sairauksien maailmaan.

– Mukaan tulee lisää arvoihin liittyvää aineistoa, yhteiskunnallista ja tiedotusvälineiden lukutaitoa. Asioita käsitellään aiempaa enemmän nuorten itsensä näkökulmasta. Ei puhuta pelkästään terveydestä, myös sairaudet ja kuolema tulevat mukaan oppitunneille, Lasse Kannas listaa. Haasteellinen alue sisällössä on myös mielenterveydellisten kysymysten käsitteleminen.

Tutkimusta tueksi

Lasse Kannaksen johdolla suunnitellaan terveystiedon kouluopetukseen liittyvää tutkimushanketta, jolla mitataan nuorten terveysosaamista. Mittaukset on tarkoitus toteuttaa tietotestien ohella myös näyttökokein, joilla osoitetaan taitojen hallintaa.

Tutkimus voidaan tulevina vuosina laajentaa kansainvälisesti vertailevaksi tutkimukseksi, eräänlaiseksi terveysosaamisen Pisa-tutkimukseksi.

Taitoa tiedon lisäksi

Terveyskasvatuksen lehtori **Kaili Kepler-Uotinen** toivoo koulujen terveystietoon nykyistä enemmän taitoa ajatella, pohtia, arvioida ja kritisoida. Tiedolliset asiat korostuvat nyt liikaa.

– Heijastuuko siinä menestymisen pakko ja paineet suoriutua, hän kyselee.

Kaili Kepler-Uotinen opettaa OKL:ssä kahdeksaa ryhmää tulevia luokanopettajia. 24 tuntiin on tiivistettävä olennaiset opit merkittävistä ihmiselämän alueista.

– Seksuaalinen terveys, mielenterveyden kysymykset, päihteet sekä erityisesti lasten ja nuorten tunne-elämä ovat vaikeimpia opetettavia. Lapset ovat muuttuneet viime vuosina. Jo ala-asteella tytöt ovat mieleltään hyvin ”pikku” naisia. Pojilla puolestaan on yhä enemmän tiettytyypistä kielteistä asennoitumista tyttöihin ja naisiin. Molemmille ryhmille pitäisi löytää tapoja opettaa hyväksymään oma ruumiinsa.

Tunnetaitoja voidaan opettaa harjoituksilla. Terveystietoon kuuluu myös ujojen oppilaiden rohkaisu.

– Se onnistuu ilmapiirissä, jossa kenenkään ei tarvitse pelätä naurunalaiseksi joutumista. Myös läheisyys, lämpö ja kohteliaisuus ovat ruumiillisuuden alueita, joita voidaan lähestyä harjoitusten avulla.

Kaili Kepler-Uotinen on mukana harjoitustunneilla ja toteuttaa itse viisi opetustuntia lukukaudessa. Myös tutkimuskentän seuraaminen on tärkeää.

– Uudet ideat on ensin itse kokeiltava. Kiinteät yhteydet kouluihin ja opettajin ovat elintärkeitä. Mitä lähempänä kenttää olemme, sitä parempia opettajia osaamme kouluttaa.

Jos Kaili saisi taikasauvan, hän palkkaisi peruskouluihin jo ala-asteelle erikoistuneet terveystiedon opettajat.

– Luokanopettajat ovat niin työllistettyjä, etteivät he ehdi suunnitella ja toteuttaa elämyksellistä terveyskäytännön opetusta, hän perustelee.

Hän luettelee listan esimerkkejä, joilla opetusta voisi elävöittää. Leikkiä ja leikkimielisyyttä ei saisi unohtaa.

– Asia menee eri tavalla perille, jos puhutaan Muumimamman ruokalistasta, eikä teoreettisesti ruokaympäristä.

Terveystieto on pari vuotta sitten itsenäistynyt liikunnasta erilliseksi oppiaineeksi. Sen sisältö kattaa lasten ja nuorten kasvun kysymyksiä hyvin monipuolisesti.

Terveystiedon opettajille on valmistumassa uusia oppikirjoja, joissa perehdytään oppiaineen pedagogisiin sovellutuksiin. Terveyyden edistämisen tutkimuskeskuksen julkaisema uutuuksia on Lasse Kannaksen ja **Heli Tyrväisen** toimittama *Virikkeitä terveystiedon opetukseen*.

It takes commitment and support from others

Intuition is not enough for a father

– The one thing men usually regret on their deathbeds is not having been good enough fathers, asserts **Jouko Huttunen**, fatherhood researcher.

Although technically it does not take much for a man to have a child, becoming a father is not that simple. After all, the requirements for being a good parent have changed quite radically over the last few decades. Earning a living to support one's family is no longer the sole requirement of fatherhood.

– Cultural beliefs are completely different today. Men are expected to be truly devoted to their families and take responsibility for the children, Huttunen explains.

– There seems to be a kind of mould of a good father, dads ought to be “presentable at court,” so to speak.

– However, no one is born a perfect father. Both mothers and fathers need guidance and support in order to become good parents. Mothers-to-be receive advice and support from maternity clinics, for example, and fathers, too, could certainly benefit from a similar kind of service.

Fatherhood from different viewpoints

Studies on fathering have been conducted since the 1960s and 1970s, mainly in welfare states such as the Nordic countries and the United States. Today it is a multidisciplinary field of study.

– Originally researchers in the field of psychology were interested in the absence of the father and its effect on the children. Today the focus is more on how family politics and equality between men and women mould fa-

therhood. Personally, I have been studying, for example, experiences of becoming a father, Huttunen says.

Creating perfect fathers?

Jouko Huttunen does not see studies on fathering as a kind of propaganda about the existence of an ideal father type.

– Research is not so much about changing attitudes. It is true that studies can be used to legitimise certain issues, such as whether shared fatherhood truly works, but I would say that our aim is to shed light on the modernisation of parenthood.

Jouko Huttunen, Professor of Educational Sciences, was awarded the *Miehen työ* prize by the Council for Gender Equality in February. His merits include extensive research on fatherhood.

Unelmaisän rakennusopas

Mies ei synny automaattisesti unelmaisäksi, mutta entä jos sellaisen voisi rakentaa? Mitä rakennusaineita tarvittaisiin, isyystutkija **Jouko Huttunen**?

1. Valmius ja sitoutuminen

Lapsi tulisi tehdä silloin, kun molemmat vanhemmat sitä haluavat. Isän tulisi myös jakaa odotusaika ja sitoutua lapseen jo ennen sen syntymää, Huttunen hahmottelee.

2. Tarjotut vapaat

Unelmaisä hyödyntäisi kolmen viikon isyysvapaan kokonaan. Hyvä olisi myös käyttää edes puolet (eli 3 kk) vanhempainvapaasta.

3. Keskittyminen lapseen

Ainakin pienen lapsen isä vähentäisi ylitöitä, tinkisi harrastuksistaan ja olisi vähintään kaksi iltaa viikossa pelkästään lapsen käytössä, Jouko Huttunen jatkaa.

4. Kotitöihin osallistuminen

Molempien vanhempien tulisi käyttää yhtä paljon aikaa kotitöihin, Huttunen määrittelee. – Näin kumpikaan ei väsyisi liikaa.

5. Tunteet

Unelmaisä antaisi lapselleen muun muassa lämpöä, hellyyttä ja ottaisi hänet kaikessa huomioon, isyystutkija päättää.

Lista voi kuulostaa vaativalta, mutta Jouko Huttunen lohduttaa, ettei normaali-ihmisen tarvitse kaikkea yllämainittua noudattaakaan. Hän myöntää listan olevan absurdi, sillä hyvällä isällä voi olla myös puutteita.

– Lapset ovat niin sopeutuvaisia, että riittää mainiosti, jos isällä on edes jotain unelmaisän piirteitä. Onhan lapsia, jotka elävät täysin ilman isää. Silti he saavat hyvän elämän. Yhden puutteen voi kompensoida toisella vahvuudella, Huttunen painottaa.

Timo Nurmi

lehtori, yliopiston kielikeskus

Suomesta eivät sanat loppu

JUVE SÖDOR

Eräs supisuomalainen opiskelija kummeksui, miksi vielä yliopistossa kuuluu opiskella äidinkielen viestintää, vaikka gradunkin saa kirjoittaa englanniksi. Sitä paitsi englanniksi kirjoitettuja tutkimuksia luetaan ulkomaillakin. Suomeksi ei kuulemma löydy oman alan terminologiaa ja englanti on muutenkin helpompaa.

– Miksi opiskella suomenkielistä tiedeviestintää ja viestiä tieteestä suomeksi? Eikö onnistu, eikö löydy sanoja?

Kieltämme vaaliva ja kielenkäyttöämme ohjaileva Suomen kielen lautakunta on ottanut huolestuneena kantaa yliopistojen suomenkielisen kirjallisen viestinnän opetuksen määrään. Se viittaa opetusministeriön työryhmän mietintöön (8.9.2004), jossa puhutaan painokkaasti suomesta tieteen kielenä. Yliopistojen käytäntö on lautakunnan mukaan nykyään melko etäällä miennön painotuksista.

Lautakunta teki kokouksessaan 13.12.2004 ehdotuksen, jonka mukaan opintoihin sisällytettäisiin vähin-

tään kolmen opintopisteen kirjallisen viestinnän kurssi. Lautakunnan suositukset eivät ole lakeja, mutta ne tulevat aina pätevimältä mahdolliselta taholta. Lautakuntaan on aina kuulunut paitsi suomen kielen professoreita myös kirjailijoita, kääntäjiä ja arvilindejä, suomea työkseen käyttäviä.

Kolmen opintopisteen suositus ei välttämättä toteudu uuteen tutkintorakenteeseen kuuluvien viestintäopintojen vaatimuksissa Jyväskylässäkään. Kurseja kuitenkin järjestetään, osin taitavasti integroituna aineopintoihin. Mutta joillekuille kirjallinen viestintä on jopa valinnaista muiden kieli- ja viestintäopintojen kanssa. Tiedekuntien ja laitosten välillä on suurta vaihtelua. Useilla aloilla tarjotaan eioota, koska mm. tiedeviestinnän kurssit eivät mahdu pakollisiin viestinnän yleisopintoihin. Ja kaikki ylimääräinen maksaa.

Tässä ollaan. Ja sitten kauhistellaan suomen kielellä kirjoitettujen opinnäytteiden kieliasua. Siitäkin ollaan eri mieltä, mitä selkeä suomi on. Kirjoituskurssit käytyään opiskelija saattaa saada palautetta, ettei gradun ”yksinkertaisesta” suomen kielestä tunnista ”meidän alan kieltä enää ollenkaan”. Houkutteleeko englanniksi kirjoittaminen siitäkin syystä? On hyvä, että on lingua franca, jolla tieto leviää maailman joka kolkkaan. Mutta eikö demokratian kannalta olisi tärkeää, että suomen kieltä käytettäisiin kaikilla aloilla? Syytä olisi myös tieteen popularisointiin ja sen opettamiseen.

Suurin osa akateemisesti koulutetuista työskentelee ainakin osan työelämästään suomenkielisessä ympäristössä. Tuskin vain vieraiden kielten taito riittää. Sitä paitsi Sanastokeskus TSK antaa koko ajan uusista vieraskielisistä erikoisalojen termeistä suomenkielisiä suosituksia. – Termitalkoisiin voi muuten osallistua. Suomen kielen lautakunnan mielestä yliopiston tulosten seurannassa tulisikin lukea hyväksi tällainen suomenkielinen termityö. Eivät suomesta sanat loppu.

TEKSTI JA KUVAT Markku Nivalainen

Terveisiä Prahasta

Anarkian ja byrokratian opissa

Arki Prahassa on näkymättömän byrokratiakoneiston ja anarkistisen mielenlaadun rauhanomaista rinnakkaiseloa. Jokainen viranomainen, jolla on mahdollisuus luoda kokoelma sääntöjä, myös tekee niin. Eri asia tosin on, kuinka tunnontarkasti niitä viitsitään soveltaa, noudattamisesta puhumattakaan.

Ensimmäinen tuttavuus tiedotustilaisuuksissa on vino pino tyhjiä kaavakkeita, surrealistisimpana esimerkkinä tulliviranomaisten haluama asiakirja, jolla voi todistaa ylittäneensä rajan saapuessaan maahan.

Lähdin Prahaan Prahän vuoksi ja löysin itseni monille vaihto-opiskelijoille tutusta tilanteesta, jossa kurssivalinnoilla lähinnä pyritään minimoimaan kärsimys. Suomessa alustavaa opintosuunnitelmaa laatiessani olin käyttänyt apunani kohdeyliopiston nettisivuilta löytyvää kurssitietokantaa, jonka pääosin muutaman vuoden takaisista tiedoista en ollut oman alan vieraskielisestä opetukselta merkkejä löytänyt.

Toisten tiedekuntien kursseille osallistumisen kerrottiin olevan mahdollista, mutta tarkoittavan neuvotteluja tiedekuntien byrokraattien välillä sekä välttämätöntä kaavakkeiden täyttämistä. Koska kursseilla lisäksi edel-

lytetään sitovaa ilmoittautumista kahden viikon kuluessa kurssin alkamisesta, eivätkä läheskään kaikkien tiedekuntien opetusohjelmien ajantasaiset versiot ole verkossa nähtävillä, keskityin oman tiedekunnan vieraskieliseen opetustarjontaan.

Eryteisesti pohjoisamerikkalaiset luennoitsijat olivat hyvin tietoisia kielen keskeisyydestä. Vaatimustaso tuntuu väistämättä asettuvan jonnekin kielitaidon muodostaman pienimmän yhteisen nimittäjän tienoille, mikä nostaa keskiöön pyrkimyksen löytää tasapaino informaatiivisuuden ja viihteellisyyden väliltä.

Ihanteellisessa tilanteessa protestanttiselle työetiikalle ei tarvitse jättää hyvästejä, vaikka olimmekin Prahassa vain pitkitetyllä lomalla, kuten tutoreillamme oli tenttikriisejä ääneen pohdiskellessamme tapana muistuttaa.

Yliopiston toimipisteitä löytyy eri puolilta Prahaa hyvinkin kaukaa toisistaan, mikä toi oman pikantin lisänsä lukujärjestyksen laatimiseen.

Maahanmuuttoviranomaisille palautettavaksi tarkoitettun paperinivaskan toin kotiin omalaatuisena matkamuistona.

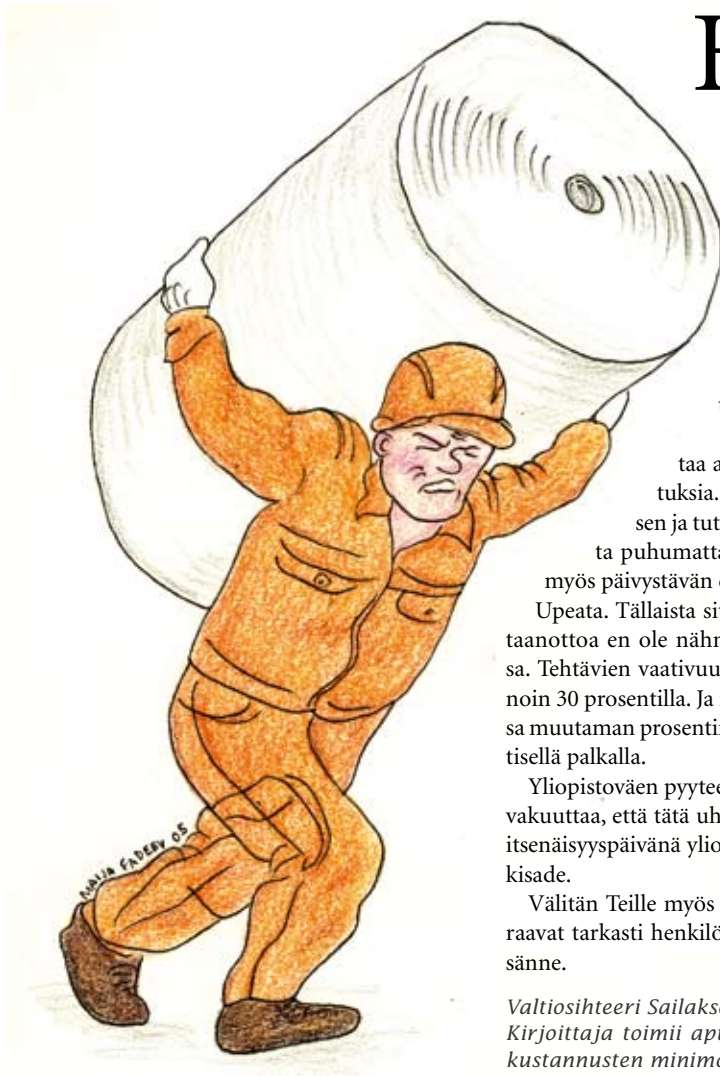
Kirjoittaja on yht. yo ja vapaa kirjoittaja

Prahassa vaihto-opiskelijan perspektiivi poikkeaa aika lailla kotoisesta.

Kuvitteellinen tunnustus Raimo Sailakselta

Valtiosihteeri kiittää

Hyvä yliopistoväki. Valtiovallan puolesta minulla on ilo kiittää Teitä kaikkia osallistumisestanne uuden palkkausjärjestelmän rakentamiseen. Työ on lähtenyt liikkeelle vauhdikkaasti uusien vaativuustasojen kartoituksella.

Tulokset ovat ylittämässä ennako-odotukseni. Assistenttien vaativuustaso on nousemassa yliassistenttien tasolle. Monen lehtorin toimenkuva on muuttumassa professorin toimenkuvaksi. Lähes kaikki professorit ovat ensi syksystä lähtien todellisia superprofessoreita. Vaativuutta ja laajuutta löytyy joka lähtöön.

Myös hallintotehtävissä toimivilta uskallan odottaa aiempaa vaativampia ja monipuolisempia suorituksia. Tarvittaessa hallintopäälliköt hoitavat tutkimuksen ja tutkimusrahoituksen hankinnan, kielenopetukselta puhumattakaan. Opintoasiainpäälliköt ottavat kontolleen myös päivystävän dosentin tehtävät.

Upeata. Tällaista sitoutumista ja uusien tehtävien pyyteetöntä vastaanottoa en ole nähnyt koko pitkän urani aikana valtionhallinnossa. Tehtävien vaativuustasot ovat varovaisestikin arvelen nousemassa noin 30 prosentilla. Ja mikä parasta, kaikkeen tähän ollaan sitoutumassa muutaman prosentin palkankorotuksella, ja monessa tapauksessa entisellä palkalla.

Yliopistoväen pyyteetön oma-aloitteisuus on kunnioitettavaa ja voin vakuuttaa, että tätä uhrautumista ei unohdeta. Uskon, että seuraavana itsenäisyyspäivänä yliopiston henkilöstöä odottaa runsas kunniamerkkisaide.

Välitän Teille myös valtion työmarkkinalaitoksen terveiset. He seuraavat tarkasti henkilökohtaista suoriutumistanne vaativissa tehtävissäanne.

*Valtiosihteeri Sailaksen puolesta Matti Lanniemi.
Kirjoittaja toimii apulaisassistenttina työtehtävien lisäämisen ja kustannusten minimoinnin suunnittelukomiteassa.*

Vaikeasti mitattavaa

Henkilökohtaisen työstä suoriutumisen ja tehtävän vaatimattomuuden arvioinnin täsmentävien ohjeiden äärellä

Kymmenen vuotta sitten kirjoitin – sallinette minut – heti alussa – tähän lehteen artikkelin Univuo: ”Yliopisto on perinteisesti ollut vapaan ajattelun kehto. Nyt kehtoa on saapunut keinuttamaan kauan kaihdettu vieras, Isoveli omine tuutulauluineen. Uusi kulunhel-pontajärjestelmä parantaa ovien sulkemista.

Mielenkiintoista, jopa pelottavaa, näiden uusien sähköpaimenten tulossa on ollut ihmisten käyttäytyminen. Uusia aitoja kokeillaan kuin vuonat haassa. Kukaan ei tuntunut oikein tarkkaan tietävän miksi järjestelmät, joita kukaan ei ollut tilannut, ovat yhtäkkiä arkipäiväämme.”

Tänään olemme oppineet liekamme kuten kymmenen vuotta narun jatkona ollut musti. Kellometrillä tuumailtiin sen ulottamisesta myös tutkijoihin ja opettajiin. Työt eivät olleet aikamitallisia, mutta mittaja ei antanut periksi?

Jo 1600-luvulla laskennallisten välineiden kehittyessä haluttiin hallita pelottavan kaoottista elämää ja ihmistä matemaattisin kaavoin. Valtionhallinto on löytänyt 1600-luvun ja opettelee mittaamaan meitä päästä varpaisiin. On innovoitu laatu ja uusi poljentajärjestelmä.

Laatuakin on vaikea mitata, joten laatua mitataan määrällä. Tämän päivän einstein ymmärtää, että tieteellinen tulos on virkamiehen silmissä suhteellinen käsite.

Suhteellisuusteoriakin kannattaa siis julkaista lause kerrallaan. Jokainen lause on julkaisu ja sama lause monessa julkaisussa on laatu. Laatu kytketään uuteen poljentajärjestelmään, jonka ylläpito vie resursseja mittamattomasti. Siksi niitä ei mitata.

UPJ sentään opettaa meitä ymmärtämään, että jokaisella ihmisellä on arvonsa yhteisössä. Arvonsa tunteva on vaativuustasokarttansa palvelija ja naapurinsa tason arvelija.

Johan Nyton

Pentti Vartialle vaaleista:

Eläke ei ole ääni

”Valtiomies ajattelee seuraavia sukupolvia, poliitikko ajattelee seuraavia vaaleja”. Sananparren lienee lanseerannut amerikkalainen teologi **James Fr. Clarke** 1800-luvulla. EVA:n johtaja **Pentti Vartia** tavallaan aktualisoi fraasin ”Eläkeläisistäkö äänestäjien enemmistö?” (*Tieteessä tapahtuu* 1/2005). Hänelle esimerkiksi ”sukupolvi” ja ”Suomi” ovat sellaisia kollektiiviolioita, joista **Gunnar Myrdal** klassisessa taloustieteen kritiikissään 1920-luvulla käytti nimitystä kommunistin fiktio.

Nykyajan maailmassa nämä fiktiot ovat murenemassa. Yksilöllinen valinnanvapaus näkyy siinä, että yhä usemmat ihmiset ovat sekä vapautuneet ”jälkeläisten” tuomista molemminpuolisista riippuvuussuhteista (*oikos*-despotiasta) että saaneet lisää peliaikaa omalle elämälleen. Maailmasta on tullut paljon avoimempi paikka, jossa siitä, mitä muut sanovat ihmisten olevan yhä vähemmän voi päätellä sitä, mitä he kulloinkin tekevät. Kun yhä useammat näennäisen luonnolliset ja itsestään selvät asiat kyseenalaistetaan ja ihmiset voivat toimia toisin kuin ennen, politiikan merkitys yksilöille kasvaa.

Vartia murehtii sitä, että ”syntyvyys” laskee, ”väestö” vanhenee ja ”eläkeläisistä” tulee enemmistö. Järjestyksen nostalgikko ei osaa pelata maailmassa, jossa yksilöiden valinnoilla on enemmän merkitystä kuin vanhoilla tilastokategorioilla, jotka peittävät poliittisten pelivaraa. Hän jopa pohtii vanhaa *toposta* äänioikeuden poisottamisesta, jos se tuottaa ”väärää” tuloksia. Kuitenkin vaaleja kannattaa pitää vain, jos niiden tulos on epävarma, jos jokaisen äänestäjän on itse vaaleissa valittava sekä ehdokkaansa että itsensä poliittisena toimijana, kuten **Sartre** kirjoitti.

Demokratiassa eletään ”poliitikon ajassa”: kysymys on nyt elävien ihmisten eli tilapäispoliitikkojen (**Weber**) valinnoista. ”Seuraavat vaalit” on retorisesti puhuen metonymia sille, että hallituksia voi vaihtaa ja tätä kautta aikaansaada poliittisia muutoksia. Kerran omaksutut mielipiteet eivät ikuistu, vaan niitä voi vaihtaa joka vaaleissa. Muun muassa iällä ja tulonlähteellä on tunnetusti paljon vähäisempi merkitys äänestyspäätöksille kuin mitä tilanne oli vielä 1970-luvulla.

”Eläkeläisvallan” kummitusta pelkää vain se, joka ikuistaa vuosikymmenten takaisen politiikan mukaiset tilastoluokitukset.

Kari Palonen

Kasvatus hajoavassa ajassa

Eeva Kallio, 2005, Kasvatus hajoavassa ajassa. Nuorten arvot ja moraalikasvatuksen mahdollisuudet. Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitoksen julkaisuja. 65 s.

Kysymys arvoista ja moraalista on jälkimodernin yhteiskuntamme ajankohtaisimpia ongelmia. Erityisen haasteellisenä moraalilla näyttäytyy kasvatuksen näkökulmasta. Globalisaatio ja kulttuurin moniarvoistuminen on häivyttänyt suuren kertomuksen, joka antoi aikaisemmalle sukupolvelle moraalijattelun perinteisen viitekehyksen. Nyt kysytään, onko moraalikasvatus yleensä enää mahdollista ja oikeutettua?

Dosentti **Eeva Kallion** tutkimus *Kasvatus hajoavassa ajassa* liittyy Suomalainen moraalikasvatus tänään -hankkeeseen, joka on toteutettu Suomen kulttuurirahaston tuella sekä Kirkkopalvelujen ja Koulutuksen tutkimuslaitoksen yhteis-

työnä. Kirjassa luodaan kokoava näkemys suomalaisten nuorten arvoajattelusta ja moraalikasvatuksen tilasta sellaisena kuin se näyttäytyy uusimpien tutkimusten ja opetussuunnitelmatekstien valossa.

Kallio kiinnittää analyysissään huomiota nuorten "arvoshoppailuun", moraalijattelun sisäiseen ristiriitaisuuteen, arvojen kovemiseen sekä opetussuunnitelmien eettiseen kieleen. Opetussuunnitelmat edellyttävät kehityopsykologisesti katsoen lapsilta ja nuorilta kohtuuttoman varhain eettistä itsenäisyyttä. Tämä liittyy laajempaan kulttuuriseen ilmiöön, jossa aikuisuus tunkee osaksi lasten maailmaa.

Mediatutkimuksen perusteos

Annika Suoninen: Mediakielitaidon jäljillä. Lapset ja nuoret valikoivina mediankäyttäjinä. Nykyculttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 81.

Mediaan liittyvät kysymykset ovat nousseet esille viime vuosina. Miksi ja kuinka paljon medioita käytetään, mitä niistä etsitään sekä millaisia odotuksia ja toiveita niiden sisällöille asetetaan?

Julkaisu lähestyy mediakenttää arkielämän tasolla. Lukijalle aukeaa ikkuna lasten ja nuorten maailmaan pääpainon ollessa sähköisissä medioissa. Yli kymmenen vuoden ajalta kerätty tutkimustieto tarjoaa aikamatkan perinteisestä uuteen mediaan.

Mediakielitaito on Suonisen mu-

kaan kykyä käyttää medioita järkevästi, ymmärtää niiden kieltä ja tulkita mediasisältöjä kriittisesti.

Jokaisella medialla on oma kielenensä ja kukin niistä edellyttää erikoisosaamista.

Lapsuuden ympäristö on muuttunut voimakkaasti television tulosta lähtien ja muutosvauhti on ollut kiihtyvää Suonisen tutkimusjaksolla. Lankapuhelin on vaihtunut kännykkään, sarjakuvalehti pelikonsoliin ja Internet on tullut osaksi arkea. On kysyttävä, toimiko media lasten ja nuorten ehdoilla vai päinvastoin ja mikä on aikuisen rooli tässä prosessissa?

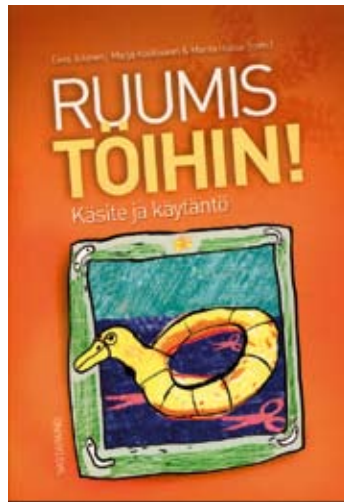
Nuoret osaavat lukea erilaisia mediatodellisuuksia, koska he ovat kasvaneet niiden vaikutuspiirissä. Uudenlaiset yhdistelmät ja monikäyttö vaativat myös uudenlaisia lukutaitoja. Keskeistä on erottaa reaalitodellisuus eri laji-

Poissa- ja läsnäoleva ruumis

Aikamme suosii suhteellista totuutta, ajattelutapaa, jossa yksilö itse jää lopulta oman moraalinsa oikeuttajaksi. Kallio huomauttaa, että YK:n ihmisoikeuksien julistus, johon Suomikin on sitoutunut, edellyttää kuitenkin tiettyjen arvojen ja periaatteiden olevan universaaleja. Voisiko moraalikasvatusta rakentaa niiden varaan? Hankkeen ohjausryhmä päättääkin julkaisun rohkeasti moraalikasvatusteeseihin.

Kasvatus hajoavassa ajassa on ajankohtainen puheenvuoro yhteiskunnalliseen arvokeskusteluun, koulujen opetussuunnitelmatyöhön sekä kasvatuksen arvopohjan työstämiseen.

Leevi Launonen

Eeva Jokinen, Marja Kaskisaari & Marita Husso (toim.), Ruumis töihin. Käsite ja käytäntö. Tampere: Vastapaino. 329 s.

tyyppien mediatodellisuudesta.

Suoninen tarjoaa järkeviä, kiihottomia näkökulmia ja työkaluja muuttuvan kentän hahmottamiseen. Hän korostaa kriittisen medialuku- tai mediakielitaidon tarpeellisuutta.

Julkaisu on tärkeä puheenvuoro lasten ja nuorten parissa työskenteleville, opiskelijoille, tutkijoille ja muille kiinnostuneille.

Oleellista ei ole keksiä uusia sanoja tai sisäänajaa uusia laitteita vaan pohtia kenen kanssa, miten ja miksi medioita käytetään. Tärkeää on myös yhteisen kielen löytäminen mediatuotannon, käyttäjien, tutkijoiden, kasvattajien ja muiden median parissa toimivien välille.

Antti Lokka

Ruumiillisuustutkimus on yleistynyt monilla tieteenaloilla, mutta siitä huolimatta se toisinaan – vahingossa tai tahallisesti – ohitetaan, *Ruumis töihin* -artikkelikoelman toimittajat **Eeva Jokinen, Marja Kaskisaari** ja **Marita Husso** huomauttavat.

Tutkimuksessa usein "poissaolevana läsnäolevaan" ruumiiseen suhtaudutaan tässä teoksessa vakavasti. Artikkeleissa kysytään, "mitä tarkoittaa, jos ruumiillistunut kokemus, tarvitseva ruumis, liha tai iho otetaan näkökulmaksi". Ruumista ei käsitellä abstraktina 'kehona', vaan se tuntee, liikkuu, työskentelee, uupuu, ikääntyy; se

koskettaa ja tulee kosketetuksi; hoivaa ja tulee hoivatuksi. Ruumis ei vain "ole", se elää ja muuttuu, se on merkitysten ja erojen paikka.

Kirjoittajista suuri osa on Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksen naistutkijoina. Jyväskyläläisen naistutkimuksen vahvuus on vuosien ajan ollut juuri ruumiillisuuden tutkimus, ja siellä on ollut ja on edelleen käynnissä useita Suomen Akatemian rahoittamia tutkimusprojekteja.

Kirjoittajien alueen tuntemus vaikuttaa. Temaattisesti yhtenäisessä teoksessa ei ole ensimmäistäkään täyteartikkelia. Erityisen vaikuttava on kirjan viimeinen osio, "Hitaus, hiljaisuus ja kolmas". Siinä Eeva Jokinen analysoi kotitöiden tasa-arvoistumisen tuskastuttavaa hitautta ja **Marja-Liisa Honkasalo** miettii ääntä ja äänellisyttä tutkimuksessa kirjallisuuden ja oimien kokemustensa kautta. Erikseen on mainittava myös **Leena Eräsaaren** poleeminen naisen ruumista globaalissa tarkasteleva artikkeli.

Kirja on ehdotonta luettavaa yhteiskuntatieteellisistä ruumiillisuuskeskusteluista kiinnostuneille, mutta suositeltava se on kenelle tahansa tieteenalasta riippumatta. Teos on toimitettu juhla kirjaksi **Raija Julkuselle**. Hauska yksityiskohta on, että juhlinnan kohteen oma erinomainen katsaus sosiaalipolitiikan ruumiiseen aloittaa teoksen.

Tuija Saresma

Tuoreita näkökulmia isäkeskusteluun

Isäkirja, Toimittajat Ilana Aalto ja Jani Kolehmainen. Vastapaino, 2004.

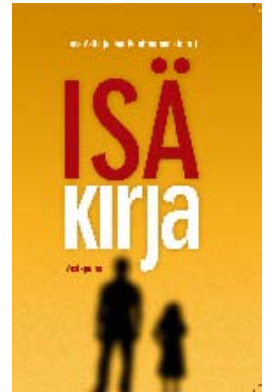
Isäkirja tarkastelee miehen sukupuolen ja vanhemmuuden välisiä kiinnekohtia. Teoksen kirjoittajat väittävät, että suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa ei ole vain yhtä mallia olla isä tai mies, vaan isyys näyttäytyy moninaisena, pirstoutu-neiden mallien kudelmanä. Isydestä puhumisen tavat ja isiin kohdistuvat odotukset ovat käymistilassa, ei ole aina helppoa tietää, miten olla isä lapsilleen.

Sukupuolten välisen tasa-arvon oletetaan toteutuvan isien ottaessa äitien kanssa yhtäläisen vastuun

lapsistaan. *Isäkirja* tuulettaa ja arvioi tätä ja muita isäkeskusteluissa toistuvia väitteitä. Kirjoittajina on kaksitoista eri alojen tutkijaa, muiden muassa kasvatustieteilijä **Jouko Huttunen** ja naistutkija **Eeva Jokinen**.

Alussa kysytään, miten isyys on muuttunut ja minne isyys on menossa. Millaista isyyttä miehille tarjotaan yhteiskunnallisissa keskusteluissa? Voiko isä nykyään toimia isänä kuten äiti äitinä? Periytykö isän väkivaltaisuus?

Kirjan toisessa osassa käsitellään isyyttä sukupuolten välisissä suhteissa. Mitä äidit kertovat miesten halusta tulla isäksi? Mikseivät miehet jää vanhempainvapaalle?

Kirja kuvaa kaunokirjallisuuden hämmennyneitä isähahmoja, jotka ovat eksyksissä maskuliinisuutensa kanssa, ja kertoo, millaista on homomiesten isyyden arki.

Kolmas teema nostaa keskusteluun ansioityöisät ja ne, joilla ei ole työtä. Kirjoittajat arvioivat maskuliinisuuden ja työn yhteenliittymää isyyden näkökulmasta. -AK

Peilikäsen loimi Kainuun Museon maatalousosastossa. Kuva Kristiina Väliisaari. KaiM.

Helena Lonkila: Peilikäs peilinä

Helena Lonkilan maisterintutkimukseen perustuva julkaisu esittelee kainuulaisen raanun, peilikäsen. Sen kautta tekijä käsittelee museoarvon syntymistä ja sitä, miten esineen merkitys muuttuu käyttöesineestä identiteetin rakennus-

Raanun matka museoon

aineeksi.

Helena Lonkila esittelee peilikäsraanun perinteisen merkityksen ja käytön. Hän tarkastelee kudonnaisen tietä museoiden kokoelmiin ja sitä, millaisia arvoja peilikäseen käsityönä ja museoesineenä on liitetty.

Lonkilan tutkimus tuo hyvin esiin museologian näkökulmat ja lähestymistavat kulttuurin ja perinteen sekä identiteetin rakentamisen tutkimuksessa. Hän lähestyy peilikästä sekä perinteisenä että museoesineenä. Teos vastaa siihen, miten yksittäinen esine saa museoarvon ja kuinka siihen liitetyt arvot muuttuvat. Museoesineenä peilikäs on esimerkki kansanomaisista raanuista, mutta toisaalta sitä voidaan pitää designtuotteina.

Peilikästä on muodostunut

kainuulaisen ja suomalaisen identiteetin osan. Tätä kehitystä tekijä avaa tarkastelemalla toimintaa, joka on vaikuttanut raanujen museoarvon määrittelemiseen ja tunnistamiseen. Esimerkiksi uusilla museotyöntekijäsukupolvilla ja Kajaanin kotiteollisuusyhdistyksellä on ollut merkittävä vaikutus raanujen kulttuuriarvojen muodostumisessa.

Konservaattori Helena Lonkila on Suomen ensimmäinen museologian maisteri. Hän valmistui *Kulttuuri, tiede, teknologia* -maisteriohjelmasta. Museologiaa on voinut opiskella Jyväskylässä vuodesta 1983 lähtien ja vuonna 2002 alkoivat maisteri- ja tohtoriopinnot.

Peilikäsen painos on loppunut, mutta se on tulostettavissa osoitteessa: <http://www.kajaani.fi/kainuunmuseo/>

Tuula Joensuu

Kilpailulla ei ole merkitystä loisyhteisöissä

FM **Anna Baggen** limnologian ja hydrobiologian väitöskirja *Factors affecting the development and structure of monogenean communities on cyprinid fish* tarkastettiin 28.1. Vastaväittäjänä oli professori Kurt Buchmann (The Royal Veterinary and Agricultural University, Tanska) ja kustoksena professori Tellervo Valtonen.

Vieraan kielen opettaja tukee oppimista vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa

FM **Leena Hakamäen** englannin kielen väitöskirja *Scaffolded assistance provided by an EFL teacher during whole-class interaction* tarkastettiin 19.2. Vastaväittäjinä olivat professori Leila Ranta (University of Alberta, Kanada) ja dosentti Riikka Alanen sekä kustoksena professori Paula Kalaja.

Lyhentyvä työaika – loittoneva utopia?

YTM **Timo Anttilan** yhteiskuntapolitiikan väitöskirja *Reduced Working Hours. Reshaping the duration, timing and tempo of work* tarkastettiin 29.1. Vastaväittäjänä oli dosentti Irja Kandolin (Työterveyslaitos) ja kustoksena professori Marja Järvelä.

Visualisointi auttaa tietojärjestelmä-kuvauksien ymmärtämistä

KTL **Jouni Huotar**in tietojärjestelmätieteen väitöskirja *Integrating Graphical Information System Models with Visualization Techniques* tarkastettiin 25.2. Vastaväittäjänä oli professori Keng Siau (University of Nebraska-Lincoln, USA) ja kustoksena professori Jukka Heikkilä.

Lajien välisten suhteiden vaikutus puukiipijän pesintämenestykseen metsäympäristössä

FM **Ari Jäntin** ympäristötieteiden väitöskirja *Effects of interspecific relationships in forested landscapes on breeding success in Eurasian treecreeper* tarkastettiin 29.1. Vastaväittäjänä oli professori Hannu Pöysä (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos) ja kustoksena professori Jukka Rintala.

Koulut olivat musiikin keskuksia 1500- ja 1600-luvun kaupungeissa

Maisteri **Gudrun Viergutzin** musiikkitieteen väitöskirja *Beiträge zur Geschichte des Musikunterrichts an den Gelehrtenschulen der östlichen Ostsee-region im 16. und 17. Jahrhundert* tarkastettiin 26.2. Vastaväittäjänä oli professori Andreas Waczkat (Hampurin musiikkiyliopisto, Saksa) ja kustoksena professori Matti Vainio.

Roolileikit ovat tärkeitä lapsen kehitykselle

PhD **Aino Ugasteen** kasvatustieteen väitöskirja *The child's play world at home and the mother's role in the play* tarkastettiin 12.2. Vastaväittäjänä oli professori Pentti Hakkarainen (Oulun yliopisto) ja kustoksena professori Helena Rasku-Puttonen.

Lapsia kannattaa rohkaista liikkumaan ulkona

LitM **Arja Säakslahden** liikuntapedagogiikan väitöskirja *Liikuntaintervention vaikutus 3–7-vuotiaiden lasten fyysiseen aktiivisuuteen ja motorisiin taitoihin sekä fyysisen aktiivisuuden yhteys sydän- ja verisuonitautien riskitekijöihin* tarkastettiin 26.2. Vastaväittäjänä olivat professori Soili Keskinen (Turun yliopisto) ja dosentti Heikki Pekkarinen (Kuopion yliopisto) sekä kustoksena professori Pauli Rintala.

Moraaliset ongelmat tietojärjestelmätieteen projektikursseilla

FL **Tero Vartiainen** tietojenkäsittelytieteen väitöskirja *Moral Conflicts in a Project Course in Information Systems Education* tarkastettiin 12.2. Vastaväittäjänä oli professori Reima Suomi (Turun kauppar korkeakoulu) ja kustoksena professori Seppo Puuronen.

Väitöksiä

la 19.3 klo 12 S212, Seminarium.
FM Jussi Jäppisen taidehistorian väitöskirjan *Oletko koskaan nähnyt kauniin kaupungin? Jyväskylän ruutuasemakaava-alueen vaiheet 1800-luvulta 2000-luvulle* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Anja Kervanto Nevanlinna (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Anika Waernerberg.

to 31.3 klo 12 Säätytalo, Helsinki.
KTL Mika Tuunasen taloustieteiden väitöskirjan *Essays on Franchising in Finland – Empirical Findings on Franchisors and Franchisees*,

and Their Relationships tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori, KTT Jukka Vesalainen (VaY) ja kustoksena professori Matti Koironen.

pe 1.4.2005 klo 12 S212, Seminarium. **KTM Ulla Ahlforsin** taloustieteiden väitöskirjan "Successful Interactive Business: Integration of Strategy and IT" tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Veikko Seppänen (Oulun yliopisto) ja kustoksena professori Tapio Pentto.

pe 8.4.2005 klo 12 M103, Musica, **FL Kari Syväsen** musiikkiterapian väitöskirjan "Vastatunteiden dynamiikka musiikkiterapiassa" tarkas-

tustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Kimmo Lehtonen (Turun yliopisto) ja kustoksena professori Jaakko Erkkilä.

la 16.4 klo 12 Keski-Pohjanmaan Konservatorion auditorio, Kokkola. **KM Päivikki Jääskelän** kasvatustieteen väitöskirjan *Tuutorointi avoimen yliopiston opetuksessa. Tuutoroinnin kehittämistä koskeva toimintatutkimus* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjinä KT, yliopettaja Tuulikki Viitala (Oulun seudun ammattikorkeakoulu) ja KT, dosentti Simo Skinnari (Turun yliopisto) ja kustoksena professori Juhani Aaltola.

Tapahtumia

Ikääntyvien yliopiston yleisluentosarja klo 14.00–16.00 C1, Seminaarinmäki.

ke 23.3 **Isä Mitro Ilo ja kiitollisuus.**
 ke 6.4 **Dosentti William Copeland Kiina – nouseva idän jättiläinen.**

ke 20.4 **Kirjailija Maarit Niiniluoto** *Minä sinua vain muistelen, näen poskillas viel kyyneleen...*

Musiikki Jyvä-Hanurit.

Lisätietoja: Jaana Rossi, Ikääntyvien yliopisto, puh. (014) 260 3738, jaana.rossi@cec.jyu.fi

Luentosarja: Perhe-elämää keskiajan ja uuden ajan alun Pohjolessa klo 18.15–20.00 H320, Historica.

ke 23.3 **Dosentti Marko Lamberg** *Porvari, vaimo ja pappi – Niels Kutzen aviokriisi.*

ke 6.4 **Tutkija Mia Korpiola** (Helsingin yliopisto) *Helleka Hornin kaksi aviomiestä.*

ke 20.4 **Tutkija Ulla Koskinen** *Tawastien perhepiiri.*

ke 27.4 **Tutkija Tuula Hockman Ingeborg Tott ja hänen sukupiirinsä.** Lisätietoja: Jari Eilola, Historian ja etnologian laitos, puh. (014) 260 1277, jaeilola@campus.jyu.fi

Terveys ja itsehoito -luentosarja klo 14.00–16.00 C1, Seminaarinmäki.

ke 30.3 **Lääkintöneuvos Pellervo Petäys** *Ikääntyvän ihmisen urologiset sairaudet.*

ke 13.4 **Professori Pertti Koistinen** *Hoivan arvoitus – kuka hoitaa ja ketä?*

ke 27.4 **Ylilääkäri, LKT Veijo Saano** *Kansanlääkinnän ja luonnonlääkkeitten tehosta.*

Lisätietoja: Jaana Rossi, Ikääntyvien yliopisto, puh. (014) 260 3738, jaana.rossi@cec.jyu.fi

ke 6.4 klo 12 C1, Seminaarinmäki. **Virkaanastujaiset.** Virkaan astuvat **tietotekniikan professori Timo Hämäläinen ja matematiikan professori Esa Järvenpää.**

Lisätietoja: Liisa Harjula, liisa.harjula@adm.jyu.fi

7.–8.4 Seminaarinmäki. **Yliopiston valtakunnallinen alumniseminaari.** Lisätietoja: Asta Ruodemäki, viestintä, puh. (014) 260 1016, asta.ruodemaki@adm.jyu.fi

pe 22.4 klo 14–16 Kielten laitos, Philologica, Seminaarinmäki. **Lukiolaisten kielioppikilpailu 2005.** Lisätietoja: Hannele Häkkinen, Kielten laitos, suomen kieli, puh. (014) 260 1430, hanhikki@campus.jyu.fi

26.–27.4. **Valtakunnalliset koulukopvelupäivät.** Lisätietoja: Sari Lampinen, Kirjasto, puh. (014) 260 3412, sari.lampinen@library.jyu.fi

ke 27.4 klo 12 C1, Seminaarinmäki. **Virkaanastujaiset.** Virkaan astuvat **tietoteknologian opetusikäisen professori Päivi Häkkinen, korkeakoulututkimuksen professori Jussi Välimaa ja liikuntafysiologian professori Heikki Kainulainen.** Lisätietoja: Liisa Harjula, liisa.harjula@adm.jyu.fi

pe 29.4 klo 12 S212, Seminarium.
KM Kaija Collinin aikuiskasvatuk-
sen väitöskirjan *Experience and
shared practice Design engineers'
learning at work* tarkastustilaisuus.
Vastaväittäjänä professori Annikki
Järvinen (Tampereen yliopisto) ja
kustoksena professori Anneli Etelä-
pelto.

Lisätietoja: Liisa Harjula, viestintä,
puh. (014) 260 1043, liisa.
harjula@adm.jyu.fi

Näyttelyt

–29.5 Yliopiston kirjasto, 2.kerrok-
sen näyttelytila. **Tieteen toinen
sukupuoli -näyttely.** Lisätietoja:
Pirkko Audejev-Ojanen, puh. (014)
260 3430, pirkko.audejev@library.
jyu.fi

–17.4 Keski-Suomen luontomuseo,
Vesilinna. **Metsäjänis ja rusakko
-näyttely.** Lisätietoja: Tanja Koske-
la, Keski-Suomen luontomuseo,
puh. (014) 260 3815, tanja.
koskela@bytl.jyu.fi

–10.4 Keski-Suomen museo. **AQUA
VITAE – Päijänne – Elämän vesi.**
Lisätietoja: Tellervo Helin, Taiteiden
ja kulttuurin tutkimuksen laitos,
puh. (014) 260 1468,
helin@campus.jyu.fi

YLIOPISTON PAIDAT JA HUPPARIT UUDISTUIVAT

- **vetoketjuhuppari,**
tummansininen, pieni logo edessä
tai iso soihdutulo selässä, 26 €
- **naisten T-paita,**
pieni logo hihassa, puuvillaa,
värit musta ja harmaa, 18 €
- **T-paita,**
tummansininen,
logo edessä, 12 €

www.jyu.fi/prtuotteet

TEKSTI Heikki Rantatupa

KUVAT Heikki Rantatupa, Matti Salmi ja Solja Ryhänen

H niin kuin Historica

Oppaine historia tuli Kasvatusopilliseen korkeakouluun vuonna 1959, ja on toiminut ainakin kolmessa paikassa ennen nykyistä tilaansa. Kirjoittauin korkeakoulun opiskelijaksi tammikuussa 1965. Remonttitöiden vuoksi historian laitos toimi nykyisen Yliopistonkadun päässä huonokuntoisessa rakennuksessa, jota myös lautatarhaksi kutsuttiin.

Juuri armeijasta saapuneena päädyin sinne kysymään

opintoneuvontaa. Vähän ehkä asennontapaisessakin esitin kysymykseni, ja tupakansavun keskeltä juuri ja juuri näkyvänä hahmona assistentti **Pertti Kuokkanen** ilmoitti ykskantaan: Käy tentissä! Siitä se alkoi.

Seuraavana kesänä laitos muutti remontoituun III rakennukseen, kuten H-taloa silloin nimitettiin. Alakerta oli varattu KTL:lle, Suomen ja yleinen historia jakoivat toisen kerroksen, lisäksi oli kirjallisuuden laitos, puhe-

Constantin Kiseleffin suunnittelema H-rakennus on vanhinta kampusta. Yhdessä Educan, Oppion, Fennicumin ja Puutarhurin talon kanssa se muodosti kokonaisuuden, joka näkyi 1880-luvun alun kaupungille ja Jyväskylälle seminaarin tunnuksena.

opetuksen studio, OKL:n käsityöluokka ja yhteiskuntatieteiden laitos. Soppu antoi sijaa, ja yhteisiä palavereja pidettiin juuri perustetussa Sohvin Krouvissa.

Tulin assistentiksi vuonna 1969. 1970-luvulla historia valtasi koko rakennuksen. Valmistuvasta Mattilan-niemestä tarjottiin tiloja, mutta professori **Mauno Joki-piin** johdolla karvalakkilähetystö kiitti tarjouksesta ja palasi tyytyväisenä vanhalle kampusalueelle. Tätä päätöstä ei ole kaduttu.

”Väentupa” assistenttien työpaikkana

Rakennuksen toisessa kerroksessa sijaitsi siis historian laitos. Suomen historian käytössä huoneita oli kolme: iso yhteinen assistenttien ja lehtorien huone, mikrofilmihuone ja professorin huone.

Parhaimmillaan samassa huoneessa työskenteli 4–5 henkilöä ”höyryajan” kirjoituskoneita hakaten. Meteli oli sanoin kuvaamaton. Tupakoinnin haittavaikutuksista ei tiedetty tai välitetty. Niinpä väentuvaksi ristittyä huonetta hallitsi vahva savu.

Lisäksi tutut – assistenttikunta oli nuorta ja kaikilla oli ystäviä opiskelijajoukossa – katsoivat oikeudekseen tulla väentupaan tupruttamaan ja juttelemaan, joten töitten tekeminen oli joskus lähes mahdotonta. Varsinainen tutkimustyö tehtiinkin monesti illalla tai yöllä. Oli peräti tavallista, että H-rakennuksen ikkunoissa loistivat lamput pitkälle aamuyöhön saakka.

Vanha rakennus elää, ritisee ja ratisee, varsinkin kun

Jykevät, 80-senttiset tiiliseinät on tehty kestäämään sekä säätä että nykyajan vitsausta, hometta.

Tentti Historican luentosalissa 70-luvulla.

sitä herkistyy kuuntelemaan yöllä. Joskus on kuulevinaan omituisia askeleita ja laahausääniä.

Äänet pistettiin seminaarin hengen tiliin. Proosallisempiakin selityksiä tosin oli, mutta seminaarin perinteisiin viittaava selitys jäi voitolle. Tämä henki oli varsin perso alkoholille: laitoksen juhlista jääneet pienetkin ylimääräiset varastot olivat ihme ja kumma aina hävinneet seuraavana aamuna.

Värikkäitä henkilömuistoja

Mikään rakennus ei ole elävä, ellei siihen liity henkilömuistoja. H-rakennus täyttää tämän ehdon jos mikä. 1970-luvulla käytävillä saattoi kaikkua puhetekniikan lehtorin **Ossian Leisimon** jykevääkin jykevempi ääni runonlausunnassa. Tähän hänellä oli taitoa ja lahjoja: parhaimmillaan Ossian hallitsi yli 60 runoa ulkomuistista, eikä hän kätkenyt kynttiläänsä vakan alle.

Kirjallisuuden professori **Aatos Ojala** tapasi liikkua salkku kädessä puolijuoksua paikasta toiseen. Yhtenä yönä hän säikäytti minut pahanpäiväisesti ilmestymällä kuin seminaarin aave lasioven takaa toivottaen narisevalla äänellään hyvää yötä.

1970-luvun radikaalivuosina Jokipii ryntää tuohtuneena väentupaan ja ilmoittaa, että nyt tämä ylioppilaiden riehunta saa riittää. Hänen ikkunastaan on heitetty tiiliskivi läpi! Kävi kuitenkin ilmi, että kysymyksessä oli viaton kanahaukka, joka ilmeisesti pulua ajaessaan oli tehnyt syöksyn professorin ikkunan läpi. Ylioppilaat saivat synninpäästön.

Professori **Erkki Lehtinen**, tunnettu sanavalmiudestaan, ilmestyi kerran huoneestaan käytävälle ja ilmoitti, että ei sitä ikinä tiedä milloin tulee isäksi. Lehtiselle oli tullut tentin peruutusilmoitus, jossa luki, ettei asianomainen voi tulla tenttiin ”koska lapsemme syntyy juuri siihen aikaan”.

Kirjoittaja on historian dosentti ja erikoistutkija.

.LT53

Hotelli Milton

Viihdy ja muku hyvin!

Hotelli Miltonin henkilökunta teivottaa Sinut
Sääntöisesti tervetuloiseksi tunnetuun Hotelliin.
Hotellimme ei kuulu kotijalkin vaan on ollut
yhteistyösotatuksem yllä 48 vuotta.

Hotelliin ilmapöytä on rakennettu hoaliliseesti
kotokaksi ja viikityksiksi. Kukki huoneet ovat
pöytäpöytä, viikityksillä ja mukavia. Tervetulo!

Hotelli Milton

Haseikabankka 28, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 014-3377 900
info@hotellimilton.com

www.hotellimilton.com